روڼ اندی ځوان

(خپل پټ هنر رابرسېره کړئ!)

لیکوال: عبدالوهاب مومن

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

(c) ketabton.com: The Digital Library

............کتاب پېژندنه:..

د کتاب نوم: **روڼ اندی څوان**

لیکوال: **عبدالوهاب مومند**

اړیکه: 0749043834 ـ wahabmomand90@gmail.com

چاپ زیار: **بغلان ادبي بهیر**

خپرندوی: **نور خپرندویه ټولنه**

کمپوز: **خپله لیکوال**

چاپ شمېر: **۱۰۰۰/زر ټوکه**

چاپ وار: **لومړی**

چاپ کال: **2021 زېږدیز ـ ۱۳۹۹لمریز کال**

کچه: **رقعي**

اړیکه: 0777 314 202/0788 621 800 noor.books2014@gmail.com
....

ددې کتاب چاپ، پر وېب پاڼو او ټولنیزو رسنیو د خپرولو حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دی!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالۍ:

پلار جان او ادې جانې ته مې چې د ژوند له رحمت
څخه يې برخمن يم.

ع . و . مومند

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړلیک

اندونه او پندونه .... د

روڼ ژوند .... ر

د لونګ دانه .... س

تکل او موخه 2

د وخت مدیریت 4

ریالېسټ 7

ایا شوني ده چې یوه منل شوې څېره واوسو؟ 8

زده کړه تجارت مه ګڼئ! 9

سختیو ته بلنه 10

سکون او ارامښت 11

د لوستلو ذوق 13

د نوي لپاره کومه کتابونه ولولو؟ 14

ښه کتاب، ښه ملګری 15

ژوند یوه ازموینه ده! 17

د ژوند کره کتونکی 19

روڼ اندی ځوان 21

د فکر شتمني 22

ته بریالی يې! 24

انعطاف 25

انسان او ژوند 26

په یاد ولره! 29

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا ځلې پرواز 30
تجسس 31
بدلون 32
تقدیر 34
نقال اندونه 36
جوړښت که خوځښت؟ 37
څنګه کولی شو په یوه ځانګه کې کار پوه واوسو؟ 39
خیال او تصور رامنځته کړئ! 43
خیر مو په یووالي کې دی! 46
د ذهن ورزش 48
په یوه لاره دوه ځلې مه ځه! 50
رواني اندېښنه 52
ولې زما وخت ضایعه شو؟ 54
نژدې خارنه 56
له مخچاڼې نه څنګه ګټه پورته کړو؟ 57
مثبت یا منفي 59
یو موټی خاوره 61
فکر او عقیده 63
له طبیعت څخه یې زده کړئ! 64
له (هېڅ) څخه یې پیل کړه! 65
له وخت سره د ځان جوړښت 67
فکري منطق 69

(c) ketabton.com: The Digital Library

غواړې نړۍ تا وګوري! 71
عزت په ذلت مه پلورئ! 73
عبادت او دعا 75
صبر او حوصله 77
ښه نوم په نړۍ پرېږده! 78
لوری 80
مخ مه اړوه! 83
ځان ته کتنه 84
اخځليکونه 86

(c) ketabton.com: The Digital Library

اندونه او پندونه

په علومو او فنونو کې معاصرو پرمختگونو نه یوازې یوازې چې فکر او پوهه سره نږدې کړې، اسانه کړې او په ساده ډول د خدمت وړ گرځولې ده، بلکې د انسان لپاره یې هم د فکر او شخصیت موندنې ټولې کړکۍ پرانېستې دي، اوس دا په موږ پورې اړه لري چې څنگه ځان پیدا کړو او په رڼا کې یې د یوې عالي انسانۍ نړۍ د جوړولو هڅه او خپلو ارمانونو ته د رسېدو هڅه په یوه گډ هدف بدله کړو.

نن سبا انسان هره شېبه د ورکو شوو حقیقتونو نړۍ ته په نږدې کېدو دی، د بل هر وخت په پرتله د خپل ماضي او راتلونکي سره ډېره ژوره اړیکه لري، ددې اړیکې د پیاوړتیا لپاره مهمه ده چې موږ هر یو د بشري فکر او پوهې په بډاینه کې خپل انساني نقش ادا کړو. دا نقش هغه مهال په ښه ډول ادا کېدلی شي چې خپلې فردي تجربې د انحصار او محدودیت له کړۍ څخه را وباسو، ویې توږو او نورو ته ـ چې له موږ یو قدم شاته دي، یا مخکې په ناسمو پلونو روان دي ـ د یوه لارښود څراغ په بڼه وړاندې کړو.

موږ په خپل ځوان نسل کې گڼ داسې ویښ ځوانان لرو چې دا مسوولیت یې په ښه ډول درک کړی او تر خپل توانه یې هڅه کړې چې خپل اندونه او تجربې هم لارو همزولو ته وړاندې کړي، ددې ځوانانو له ډلې یو هم ځوان لیکوال او ادیب عبدالوهاب مومند دی. مومند هم په مسلکي لحاظ ادیب دی او هم په بېلابېلو برخو کې د پراخې مطالعې خاوند دی.

د نوموړي له مطالعې او هڅو څخه په ډېره اسانۍ معلومولی شو چې هغه یو نوښتگر او خلاق لوستونکی دی، د ادب، ارواپوهنې، ټولنپوهنې او نورو ټولو برخو مطالعه سرسري نه کوي، په انتقادي او ننگوني نظر ورته گوري او تر ټولو ښه ځانگړنه یې دا ده چې په خپله دې پوهه او تجربه کې نور هم را شریکوي.

دا اثر د گران مومند د یوې همداسې گټورې هڅې پایله ده چې هم معلوماتي اړخ لري او هم یې د اوسني بوخت ځوان د وخت تنگوالي او اړتیا ته په پام سره د

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډون هنر په پامه نه دی غورځولی. دا ټولګې په حقیقت کې له هر بڼه د یوه ګل ټولګه ده چې د بېلابېلو علومو پر مطالعې د روږدې کولو لپاره یې د هغه همزولو ته یوه ډېره ښه او معلوماتي ډالۍ ګڼم.

په دې هیله چې عبدالوهاب مومند له ادب او علومو سره خپله ځوانه اړیکه او ژوره مینه همداسې تانده وساتي او یو مهال یې موږ د لا سترو کارونو، کتابونو او فعالیتونو شاهدان وو. دا ټولګه دې مومند او د کتاب ټولو لوستونکو ته له زړه نه مبارک وي.

مینه او درنښت

ګل رحمن رحماني

۱۳۹۹، د لیندۍ ۱۸مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

روڼ ژوند

د انسان خوښېږي چې په ژوند کې دې بريالی وي، مخ ته دې ولاړ شي، د پرمختګ لوړو څوکو پسې دې يون ګړندی وساتي، دا يو انساني فطرت دی چې ژوند سوکاله غواړي؛ خو د راتله ژوند درلودل خپل ځانګړي بنسټونه او غوښتنې لري، چې بايد پلی شي، د سوکاله ژوند لومړی ګام د ځان سره سوله ده، ليدلی به مو وي چې ناکام انسان له ځانه په تېښته دی، دغه لويه نړۍ کې نشي کولی چې يوازې خپل ځان سره خبرې وکړي، ځان قناعت کړي او خپل ځان سره په سوله کې ژوند وکړي، لوی لامل يې د آرامښت او خپل ځاني سوکالۍ نشتون دی، که ژوند ته يوه د اومه غالۍ مثال ورکړو، دغه اومه غالۍ بايد په داسې مهارت او تګلارې سره سم واوبدول شي، چې ظرافت او ارزښت يې وساتي، څو هنرمند له خپل هنره راضي او مينوال يې له نوښته اغېزمن وي. ژوند کې هر څه تصادف ندي، بلکې د کړنو پيل او پای ځانګړو شرايطو او پلان ته اړتيا لري خو نبايد هېر کړو چې خپله ژوند هم يوې تګلارې او پاليسي ته محتاج دی، د ژوندانه بېلابېل داسې پلانونه او تجربه شوي مهارتونه شتون لري، چې وشو کولی دغه اوږد مزل په ښه ډول تر کنټرول لاندې راولو. زموږ د ټولنې اوسني جوړښت او شرايطو ته په کتو د ارواپوهنې او روحي آرامښ پنځونو ته تر بل هر وخت زياته اړتيا ليدل کېږي، چې له نېکمرغه په دغه برخه کې ليکوالانو خپلې خواري کړې دي.

په اکاډميکو پنځونو کې په ځانګړو موضوعاتو کې څېړنې د موضوعاتو څخه ژور ليد او د ارزونې پوخ فکر د پنځونې ارزښت ډېر زيات پياوړی کوي، نو ځکه عمر او تجربه په راتله تحليل کې ګټور عنصر دی، خو په بېلابېلو برخو کې د مطالعې او مسلسلو هڅو سره دا اوږد مزل رالنډ کېدای شي، عبدالوهاب مومند له عمره کم خو تکړه او هڅاند ځوان دی، چې دا دی د روڼ اندي ځوان ګټور کتاب يې په زيار ليکل شوی. زه او مومند چې ډېر سره نږدې ملګری پاتې شوي يو، هغه يو هڅاند ځوان او د بېلابېلو موضوعاتو په اړه د مطالعې مسلسلې لړۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتلو په هڅه کې دی، چې انشاءالله په راتلونکو سرلیکنو کې به یې دغه هنر ښکاره شي.

په پای کې خوږ ملګری عبدالوهاب مومند ته د روڼ اندي ځوان کتاب مبارکي وایم، ترڅنګ یې د همداسې ګټورو پنځونو لړۍ جاري ساتلو هیله کوم.

په مینه او ادب

عبدالمبین صافی

بغلان ادبي بهیر

۱۳۹۹/۹/۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لونګ دانه

روڼ اندونه تل مثبت فکرونه راپاروي، پټ هنر د هر انسان په وجود کې شتون لري او د پټو وړتیاوو رابرسېره کول خپله بریا ده، چې موږ پرې د ژوند لوری ټاکلی شو. دا چې یو ځوان څنګه کولی شي خپل فکر منسجم کړي، د خپل موخه وټاکي، وخت ته څنګه ارزښت ورکړي، څنګه کولی شي چې وخت څخه سمه ګټه پورته کړي او د بریا خواته تکل وکړي، داسې او دېته ورته نورې لارښوونې په دې کتاب کې نغښتې دي، چې ډېری یې هڅوونه، تګ لاره، د فکرونو بدلون او د پرمختګ رازونه په کې لړلیک شوي دي، داسې هم نه وایم، چې دی نه دی همدا کتاب دی خو سترګې ترې څکه پټوی نه شو، چې د یاد کتاب په لیکنو کې د نامتو لیکوالانو هغه تجربې ځای پر ځای شوي چې د لوستونکو لپاره ګټورې بلل کېږي او ترڅنګ یې هڅه شوې، د یو ځوان په توګه نورو ځوانانو ته داسې اړینې تګلارې په ګوته کړم، چې باوري یم په درد یې خوري.

د کتاب په سمون او اډېټ کې له ښاغلو: وحید وطنیار، استاد ګل رحمن رحماني، استاد شرف الدین عظیمي او عبدالمبین صافي څخه نړۍ مننه چې خپلې نیکې مشورې یې له ما سره شریکې کړې او د هېڅ کتاب نه یې جوړ کتاب منظم کړ، الله تعالی دې دوی ته اجر کریم په دنیا او اخرت کې ور نصیب کړي.

هېره دې نه وي، دا کتاب زما له خوا د ډالۍ په توګه د لونګ یوه دانه وبولئ! نه غواړم نور تاسو درانه لوستونکي انتظار ته پرېږدم، دا هم تاسو او دا هم روڼ اندی ځوان. خدای دې وکړي څنګه چې زما مراد دی، همداسې روڼ اندی کتاب ډېر روڼ اندي ځوانان وروزي چې خپل ځان او وطن ته د خدمت جوګه شي، خو په یاد ولرئ! که هر کله مو ماته وخوړه نو تاسو پوه شئ چې بریا ډېره نژدې ده، حوصله مو له لاسه مه ورکوئ، پاڅئ او بیا مخ پر وړاندې تکل وکړئ، لکه حمزه بابا چې وایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

روان وم حوصلې مې که لوېدلې پاڅېدلې
اخر مې له همت نه مرحلې وشرمېدلې

په ډېرې مینې
عبدالوهاب مومند
۱۳۹۹ د لیندۍ ۲۹مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تکل او موخه

د سترو موخو لپاره واړه گامونه ډېر اړین دي چې مونږه تر لوړو پوړیو پورې رسولای شي. هوډ د مزل لومړۍ تکیه ده چې بریا یې عمل پورې تړلې ده. هره موخه یو هوډ ته اړتیا لري، بیا هر هوډ یو چار(عمل) ته انتظار کاږي. ژوند په تکل کې دی ځینې ترېنه ښه گټه پورته کوي او ځینې ترېنه بیخي لا اغېزمند شي چې نه شي کولی د خپل ټاکلې موخه په گوته کړي. تکل او موخه دواړه فکري او بدني ځواک ته اړتیا لري؛ تکل بدني ځواک انرژي مصرفوي چې د خپل ټاکلي مزل ته پلي شي او بیا موخه فکري ځواک ته اړتیا لري، څو لوړو پوړیو ته د رسېدو تصور وکړو. خوشحال خان ختک د هوډ او موخې رسېدو لپاره داسې وايي:

تر مطلبه پورې شرط دې رسېدو دی
که تمامه لار په وينو الوده شي

نو بناً د بريالي ژوند او د خپل موخې تکل لپاره هوډ او عمل ته اړتيا شته ده چې بايد وپالل شي. د تکل او موخې لپاره دوه ډوله کسان شته دي، يو ډول يې تکل کوي خو موخه نه لري، صرف ژوند کوي او د خپل ورځني اړتياوو پوره کول غواړي، خو دويم ډول کسان بيا تکل او ټاکلې موخې لري خو د عمل په بڼه يې نه څرگندوي، ياني د لږو ستونزو د رامنځته کېدو له امله تکل او موخه تر نيمې لارې پرېږدي او پر شا تگ غواړي. د خوشحال بابا پورتنی بيت موږ ته په ډاگه راڅرگندوي چې تکل او موخه يو شرط د رسېدو لپاره غواړي، هغه هم ستونزې گالل دي.

نو د ستونزو په اړوند روبين شرما وايي، (ستونزې فرصتونه وگڼئ! ياني څو چې يو څو تارونه غلط ونه شرنگوئ، تر هغې رباب نه شئ زده کولای او څو چې د کښتۍ غاړې ته لاړ نه شئ او ځان اوبو ته ونه غورځوئ، لامبو نه شئ زده کولای.) ددې خبرې په اړوند د موخو تکل لپاره ستونزې هغه کاڼې دي چې بايد د تگ پر وخت له مخې پورته شي. که درانه ؤ، نو وخت ته اړتيا لري که په لاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوځېدل، نو له سره يې بايد ټوپ ووهل شي، چې بيا وخت د ټاکلي مزل لپاره اړين دی، چې بايد پام ورته وشي. تکل او موخه بايد د خپل تر ظرفيته پورې په نظر کې ونيسو، چې بيا هوډ او عمل له ظرفيت سره ټکر ونه کړي. شايد د ظرفيت له مخې په تکل او موخه کې هم ستونزې وي خو ګالل يې اړين دي، چې په دې ترڅ کې ښاغلی وارن بافت وايي، (زه په دوه متره خنډونو پسې نه ګرځم، چې اړ شم د هغه پر سر ټوپ ووهم، بلکې هڅه مې دا ده چې له نيم متره خنډونو سره ځان مخامخ کړم څو وکولای شم په اسانۍ سره د يوه ګام په اخېستلو ترې تېر شم.) هغه څه مو چې په تصور کې راګرځي او د تکل کولو لپاره شونی بلل کېږي نو هوډ او عمل لازمي توکي دي چې بايد هر انسان يې خپل د ژوند سره کرښه وبولي. نو په تکل کې خواږه څېزونه هم مخې ته راځي خو د خپل موخه مو اړ باسي چې د خپل ټاکلي مزل کې يون يا پلې واوسو. لکه دا بيت:

نه ګرځي هوښيار خلک خوږو پسې
خپل منزل ته ګوري او مزل کوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وخت مدیریت

زمونږه ژوند یوه اداره ده چې ددې مدیریت لپاره باید مونږه ځانګړي پلانونه جوړ کړو. زه هر سهار وختي له خوبه را پاځېږم او د سهار یوه ګړۍ زما د ورځني موخو لپاره زرین چانسونه دي. په دې یوه ګړۍ کې زه کولی شم په ارامه فضا د خپل خوښې کارونه تر سره کړم یا هم وخت لیکوالۍ ته ځانګړی کړم یا هم د خپل دې خوښې کتابونه مطالعه کړم. نو ځکه روبېن شرما وایي، (د سهار یو ګړۍ وخته پاڅېدل؛ ورځ به تا نه مدیریت کوي، ته به ورځ مدیریت کوې.) که د خپل عادت بدلون لپاره یوه ورځ په ټاکلي مهالوېش باندې پیل کړو دا به زمونږ لپاره لړ ستونزمن؛ خو موده وروسته ورسره عادت کېږو. غوره تګلاره ده چې د واقعي مدیر په توګه موږ باید د خپل ورځني کارونه په یو سپین کاغذ کې ولیکو او په ټاکلي مهالوېش باندې یې ووېشو، چې وروسته یې په ترتیب سره ترسره کړو نو په داسې توګه د وخت له ضایعه کېدو مخنیوی او د ژوند واقعي مدیر بلل کېږو.

۱ـ وخت ساتنه

وخت ساتنه د مدیریت لپاره یوه بله مهمه ځانګړنه ده؛ کله چې خپل کارونه مهال وېش له مخې ترتیب کړو، نو بیا اړینه ده چې د خپل کارونه په ترتیب سره پای ته ورسوو. (یوه ورځ د کتاب پلورنځي په تمه له کاله څخه بهر شوم، له کاله څخه بهر کېدم، پلار مې راته کړل: بچیه! مخکې له ماښامه یو ځل ما ښنکې راشه... پلار ته مې وعده ورکړه چې حتمن به درځم. په موټر کې کښېناستم، تمه مې دا وه چې کتاب پلورنځي خواته لاړ شم. مسیر مې یو ؤ، ما ویل: راځه! یو چکر د ملګرو اتاق خواته لاړ شم، بیا به وروسته کتاب پلورنځي خوا ته را وګرځم. د ملګرو په اتاق کې ډېر زیات بوخت شوم. لاسي ساعت ته مې سترګې کړې چې ۳:۳۰ بجې وې. چابک له اتاقه بهر شوم. بهر د موټرونو ګڼه ګونه هم ډېره وه. شیبه په شیبه لاسي ساعت ته مې سترګې کږې کولې. وخت داسې تېرېده لکه ډنډ اوبو ته چې لاره پرانېستل شي. موټر ته وختم. له یوې کتاب پلورنځي څخه تېر شوم ما ویل هغه وړاندې کتاب پلورنځي کې به کتاب مینده شي. بې پروایي مې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړه. ولې له لومړي کتاپلورنځي څخه تېر شوم؟ کېدای شي هلته به کتاب پیدا شوې وای. له موټره ښکته شوم. په کتاب پلورنځي کې مې ډېر وخت تېر کړ خو هغه کتاب چې ما غوښته هلته مینده نه شو. له پلورنځي څخه بهر شوم. ځان سره مې ضد وکړ، ما ویل هغه کتاب به هرو مرو ترلاسه کوم. ډېره لاره پیاده پلې شوم، په موټر کې کېنناستم، پیسې راسره لګې وې. له همغې کتاپلورنځي څخه چې تېر شوی وم. بلاخره بېرته همغې کتاب پلورنځي ته راوګرځېدم. څه وخت نور هم د کتاب په پلټلو کې ولږېده. لږې شېبې ووتې، ساعت ته مې سترګې خښې کړې چې ۴:۳۰ وې. ژر په موټر کې کښېناستم پلار ته مې وعده ورکړې وه خو شل شېبې وروسته ماښام ته پاتې وې او د موټرونو ګڼه ګوڼه ډېره او لارې هم ډېرې بندې وې.) نو په دې اساس بریالي کسان تل د خپل کارونه په وخت او په ټاکلي مهالوېش باندې په ترتیب سره پای ته رسوي او دا تمه نه کوي چې وروسته به یې ترسره کړي.

۲ـ هر څه ته وخت وټاکئ!

بریالي کسان تل هڅه کوي او ددې په لټه کې دي چې د خپل کارونه په وخت سره ترسره کړي. دا یو ناشونی کار ده چې د ډوډۍ خوړلو په وخت کې مطالعه وکړو یا هم د مطالعې په وخت کې له چا سره روغبړ وکړو. هر څه نه یوه ټاکلي وخت کې خوند اخیستلی شو. د یوه بریالي مدیر په توګه وخت باید مدیریت شي او د هر څېز لپاره ځانګړی وخت وټاکل شي. موږ په یو لاس نه شو کولی چې هم د اوبو او هم د چای پیالې په یو وار سره پورته کړو نو اړ یو چې په دمې سره یې وڅښو. د پښتو مهشور متل دی چې (دوه هندوانې په یوه لاس نه نېول کېږي.) نو پر مخ تللي ټولنې د وخت مدیریت ته ارزښت ورکوي.

۳ـ وخت سره زر دي!

مونږه کله نا کله له ځانه پوښتو چې وخت سره زر دي خو بیا هم وخت نه ښه ګټه نه پورته کوو، هغه ددې لپاره موږ دې ته د خپل پام نه اړه ؤ، چې څنګه کولی شو وخت مدیریت کړو؟ ګومان کوم، کېدای شي ژوند ته ټاکلي پلانونه ونه لرو!

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږه لويه ستونزه دا ده چې له ځان سره يادښت يا هم شارټ نوټ کتابچې نه گرځوو، ښه مدير تل غواړي چې د خپل کارونه په يادښت کې وليکي او د وېشلو لپاره يې په سمه توگه پای ته ورسوي. نور عمر په خپل [زه ولې وروسته پاتې شم] نومي اثر کې وايي، (فرض کوو؛ وخت يوه اداره او اداره بايد مديريت شي نو اړين بريښي مديريت ته بايد پلانونه مطرح کړو.) بلافاصله که وخت نه مو ښه گټه پورته کړه له نورو نه به يو گام وړاندې ياستو او د بريالي کسانو په کتار کې به شمېرل کېږو، نو ځکه بريالي کسان تل وايي، « وخت سره زر دي او د سرو زرو قدر له زرگر سره وي. »

۴ـ هره گړی غنميت وگڼئ!

ريښتونی کار کول مونږه د خپل موخې ته رسوي؛ يانې هره گړۍ بايد غنيمت وگڼو او ترې ښه گټه پورته کړو. ريښتونی کار کول، مطلب په يوه گړۍ کې يو پلان په مثبت او په اخلاص سره بايد پای ته ورسوو، نه دا چې په يوه گړۍ کې دوه بې لاسته راوړنې پلانونه! کنفسيوس همدا خبره کړې ده، (څوک چې په دوو سويو«خرگوش» پسې منډې وهي، يو هم نه شي نيولای.)
په پای کې د مديريت يوه عالم ډېر ښه ډراکر ويلي، (تر ټولو بې گټې کار، په ښه او گټوره طريقه د هغه کار کول دي چې بايد هېڅ ونه شي.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریالېسټ

په معاصر اقتصاد کې مهم توک رښتینولي ده، زموږ د کار پاییزه په دې نه تلل کېږي چې موږ ډېر زیار کښلی دی، بلکې زموږ د کار پای راوړنه په ارزښت، څومره والي او څرنګوالي باندې ځارل کېږي. د تاریخ مخکښو څېرو یوه ښېګڼه دا وه چې هغوی د خپل کار ته د ارزښت په سترګه کتل او ریالېسټې یې خوښووله. تل به ددې په فکر کې وو چې په زیار سره نورو ته ګټه ورسوي. د نړۍ ګڼو هېوادونو وتلي تاریخي څېرو لکه د هندوستان مهاتما ګاندي، د سویلي افریقا نیلسن منډېلا او په دننه هېواد کې فخر افغان خان عبدالغفار خان... هغه رښتینې څېرې دي چې د عدم خشونت، عدم تشدد او د علم کاروان پلي کولو کې یې رښتینې هڅې کړې دي؛ همدارنګه ګاندي او منډېلا د خپلو ولسونو د خپلواکي په لور کار کاوه. نوموړو څېرو په راتلونکي نسل کې د ویښتابه او د ګټو په چار باندې یو ریالېسټ کار پلي کړی ؤ، چې د خپل چارو ته یې د مینې په سترګو کتل، چې په زیار او قرباني ورکولو سره لاسته راوړنې یې وموندلې.

د صابر شینواري [فاصله په فاصله د انسان] کتاب مې لوسته، په یاد کتاب کې مې د (ریالېسټ) په نامه یوه لنډه کیسه ولوستله، ددې کیسې په لوستلو کې مې د ژوند دوه اړخونه را وموندل، چې ژوند یوازې په ریالیزم باندې پای ته نه رسېږي، له ریالیزم سره رومانتیزم هم مهمه برخه اخلي، یانې د کار له رښتینولي ترڅنګ د کار مینه هغه توکي دي چې د ستونزو په رامخته کېدو کې ورسره مبارزه کوو. د اپل کمپنۍ اوس په نړۍ واله کچه یوه پر مختللې کمپنۍ ده، ځکه چې یاده کمپنۍ د زیار ترڅنګ یوه ریالېسټکي مبارزه یې هم پلي کړې ده، تل کوښښ کوي چې د نورو سیالو کمپنیو سره سیال شي او د سوادګرو تر لاسونو پورې پر کیفیته مواد ورسوي. اپل کمپنۍ دا انګیزه (توخه) سوداګرو ته وربښلې ده چې د اپل نوم په اورېدو سره یوه اصیله څیز وبولي، ځکه اپل کمپنۍ په ریالېسټ بحث کې بریالۍ ثابت شوی. د همدې مثال په ترڅ کې د پښتو نامي متل دی (بې زحمته راحت نه شته) نو په واقعي ډول زیار وکښه چې لاسته راوړنې مینده کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایا شونې ده چې یوه منل شوې څېره واوسو؟

دا هغه پوښتنه ده چې تل به زما په فکرونو کې تاوېدله، څنګه کولی شو چې یوه منل شوې څېره واوسو؟

د ټولنيزو په اړيکو کې راشه درشه يو اصل دی او د رښتينو ټولنيزو اړيکو ټينګول ډېر ستونزمن رابرېښي. د نورو پر وړاندې د خپل وړتيا ښودل په زوره نه کېږي، دا يو ناشونی کار دی چې د يوې ټولنې د وګړو ترمنځ په زوره توجو راوکاږو، دا يو بې ګټې کار دی، بلکې په زيار او رښتينولي سره دا قضاوت ټولنې ته بايد پرېښودل شي، چې څه قضاوت کوي؟ ما د همدغې سوال په ترڅ کې څېړنه او مطالعه وکړه، (ته چې ومرې څوک به ژاړي) په کتاب کې د کرستوفر مورلي يوه ډېره جالبه خبره رامخته شوه. نوموړی وايي، (هره ورځ داسې څه ولوله چې نور خلک يې نه لولي، داسې فکر وکړه چې نور خلک يې نه کوي، نورو سره يو ډول او يو رنګ اوسېدل ذهن ته ګټه نه لري. په دې ترڅ کې فکري او بدني ځواک بايد په حرکت راولو، چې تيار غوښتونکي ونه واوسو، په فزيکي او ذهني کار باندې يې لاسته راوړو.) نو بناً توپير او ډېر زيات زيار کښل چې يوه ريالېستيکي هدفمندۍ په کې نغښتې وي، تر څو چې زموږ وړتياوو ته جلبې توجو وشي او داسې ګټوره پای ته رسېږي.

ـ کار وکړه چې نور ترې ګټه پورته کړي!

يوه رياليسټه موخه تل د نورو په ګټو وي، مهاتا ګاندي، نيلسن منډېلا او فخر افغان خان عبدالغفار خان... يو رياليستکي يون پيل کړ، چې په پای کې د خپل نومونه يې تاريخ ته وسپارل او اوس د وتلو څېرو په نامه يادېږي. که د کار ساحې مو جلا وي بايد د خپل دندو ته په مينه او په رښتوني ډول کشف، ليکوالي، اختراع، نوي نسل ته طرحې، پلانونه او صنعتي غورځنګ... رامنځته کړو تر څو چې نور وګړي ترې ښه ګټه پورته کړي، نه! دا چې د عبدالرحمان بابا دا بيت:

هر سړی د خپل مطلبه پورې يار دی   ما د خدای لپاره يار ليدلی نه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

زده کړه تجارت مه ګڼئ!

د هغه هېواد وګړي چې د پرمختګ پر لور لکه د شېبو غوندې تګ نه کوي او يا ډېر ورو ورو پر وړاندې روان وي، شايد ددې لامل غربت وي اما يو بله ستونزه چې دوی زده کړه د تجارت په توګه کاروي، ياني د غريب هېواد وګړي له ابتدايي پړاو څخه دا فکر د خپل په دماغ کې ځايوي چې زه به په راتلونکي تر يو ټاکلې حده پورې زده کړه کوم، چې وروسته پرې يوه ښه دولتي دنده ترلاسه کړم او د زياتو مادياتو خاوند به شم. د غريبو هېوادونو څخه لېرې که پر مخ تللو ټولنو ته ورشو نو هلته بيا دا اېډيا (نظريې) لکه ځمکه او اسمان توپير کوي، ځکه هغوی زده کړه د پوهې لپاره لولي او دا تمه په راتلونکي کې لري چې د ژوند او د پوهې په معيارونو او د څېړنو په چارو باندې ځان پوه کړي ځکه خو په معاصر وخت کې ددې شاهدانو يوو چې تر غريب هېواد څخه د پر مختللو ټولنو کشفيات او پنځوونې بې سارې ليدل کېږي او د حکمرانۍ يادوونې څخه په پټو سترګو تېرېږو...

زده کړه او د پوهې پانګوونه د علم له لارې برخمن کېږي، دا چې يو داسې فکر د يوه تنکي ځوان په ذهن کې را وګرځي او د خپل خيال پردازي پرې وکړي، چې تر يو ښه دندې پورې د خپل اسنادي زده کړې ته دوام ورکوي خو له هغه وروسته به زده کړې ته د پای ټکی کېږدي، چې دا بيا په بې سوادۍ او په ناپوهي پورې تړاو لري، خو په پر مختللو وګړو کې بيا د زده کړې حدود تر ژونده پورې محدودېږي او دا پاينت په پنځوونو باندې مثبت اغېزه ښندي او د پوهې بډايتوب لامل ګرځي.

نو که زده کړه تجارت وګڼو او د تجارت په توګه يې وکاروو، نو ناشونې ده چې د علم د لمن يوه بېڅکه را کلکه کړو خو که زده کړه د زده کړې او پوهه د پوهې لپاره وڅارو نو ښه ليد لوری د خپل په غېږ کې لرلای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سختیو ته بلنه

الله تعالی په خپل کتاب قران عظیم شان کې ویلي (اِنَّ معَ العُسرِ الیُسراً) بې شکه چې هر سختۍ پسې اساني شته، نو هر انسان چې سختیو ته بلنه ورکړه او د غرونو له لوړو پوندیو نه واوښته او له سینې څخه یې د استقامت سپر جوړ کړ، په تحقیق سره هغه انسان بریالی دی. که موږ د اسلام ستر رهبر حضرت محمد (ص) روڼ تاریخ ته د شالید نظر وکړو نو په ډاګه را څرګندیږي چې د اسلام ستر فرهنګ یې په کومو ستونزو او سختیو سره د هر مسلمان په رګو کې لکه وینو غوندې جاري کړ، همدارنګه هغه مبارک یوه ورځ طایف قام خواته روان شو او طایف قام ته یې علني تبلیغ پیل کړ، چې وروسته د طایف قام وړو ماشومانو له خوا په کاڼو باندې له ښاره بدرګه شو او د هرې کاڼو په لګېدو سره د هغه مبارک له سپیڅلي وجود څخه سرې وینې جاري کېدې خو بیا هم د اسلام ستر پیغمبر د الله تعالی په مرسته او په سړه سینه د خپل مبارزه د یهودیانو او مشرکینو پر وړاندې د ظلم طاغوت مات او لاهو کړ.

دا یوه طبیعي خبره ده چې هرې موخې ته تر رسېدو پورې سختي او د ستونزو ګالل لومړی شرط دی چې سړه سینه او استقامت ورته یو اصل ټاکل شوی دی، چې د سختیو له شا تګ څخه ماته بلل کېږي. هیټلر، زما جګړه نومې کتاب کې یادوونه کړې ده، چې د خپل د ژوند، سختیو او ستونزو په ترڅ کې داسې مقام ته ورسېد چې نړۍ کې د ټولو سره سیال شو او د سبا لپاره یې د مبارزې تاریخ پرېښود. همدا شان خان عبدالغفار خان هم د تشدد له ناخوالو څخه نورو ته پوهاوی ورکاوه چې د مبارزې په پیر کې د ګوتو له شمېر څخه ډېر ستونزې او بند خونې یې ولیدې چې په پای کې ډېر خدمت یې پښتنو ته وکړ. د مثال په توګه د ګاندي د پښو مزل هم د هېواد خپلواکۍ لپاره د سختیو له پولو څخه اوښتی او د استعمار پر وړاندې رهې شوی دی. نو بناً هرې سختۍ پسې اساني شته او د خپل موخو لپاره هلې ځلې، ستونزې او ترږې یوه ځته بلل کېږي، هر چا چې ستونزې ګاللي هغه حتمن راحت لیدلی، لکه د پښتو مشهور متل دی، بې زحمته راحت نه شته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سکون او ارامښت

ژوند له خوښیو او کړاونو څخه تعرفېږي نو ښادي او غم دواړه له یو بل سره په ټکر کې واقع دي لکه خوږ او تریخ؛ نو ژوند هم په یو څیز باندې خُلاصه شوی نه ده، بلکې دواړه څیزونه له یو بل پسې جوخت روان دي او دا د ژوند یوه طبیعي خبره بلل کېږي نو اوس پوښتنه دلته راپیدا کېږي چې سکون او ارامښت په دواړو حالتونو کې موندلی شو، خو څنګه؟

سکون او ارامښت د ژوند یوه لویه برخه تشکیلوي، ځکه چې اکثره کسان د ژوند د سکون او ارامښت لپاره هلې ځلې کوي خو دا ارامښت موږ په خوښۍ او ناخوښۍ کې څنګه ترلاسه کولی شو؟ په ارامښت کې ولې موږ د خوښۍ خبره رامخته کوو، خوښۍ خو خپله له ارامښت څخه رازېږي؟ ایا خوښۍ هم له ارامښت سره تړاو لري او که نه؟ هو بلکل! خو په غربي نړۍ کې بیا توپیر لري، هغوی له مادیاتو او ټکنالوژۍ څخه غني ښکاري، په ټولو څیزونو کې د معیشت او خوښۍ په حالت کې دي خو یو څه د هغوی په منځ کې شتون نه لري چې هغه روحي او قلبي ارامښت بلل کېږي او همدارنګه د هغوی په منځ کې د ځان وژنې ګراف هم په همدې وجهې لوړ لیدل کېږي... پوښتنه دلته ده، چې ولې په غربیانو کې ظاهري ارامښت شتون لري خو روحي نه؟

د سکون او ارامښت موندلو لپاره په مقدس اسلام دین کې ډېر څیزونه توصیه شوې دي خو زه به یې دلته یو څو ډوله راوړم. **لومړی:** د نورو لپاره نیکي د ځان ارامښت رامنځته کوي؛ کله چې تاسو پوه شوئ، د ستونزو ګراف مو لوړ شوی ده، نور ارامښت در سره مل نه وي نو تاسو د نورو لپاره نیکي وکړئ ځکه چې الله تعالی نیکي کوونکي خوښوي او نیکي کوونکي له نیکوکارانو څخه بلل کېږي، که په لاره مو د مرستې لپاره اړتیا ولیده نو مرستندوی ورته شئ، د اړمنو لپاره خواړه ورکړئ، د ړندو لاس نیوی وکړئ او خوارو ذهیر ته ملګري شئ نو تاسو به ووینئ چې د سعادت غېږه له تاسو څنګه راچاپېرېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دویم: زړونه د الله تعالی په یاد سره ارامښت مومي: الله تعالی خپله فرمایلي دي: (الا بی ذکرالله تطمع ان القلوب) بې شکه د خدای په ذکر باندې زړونه ارامښت پیدا کوي. الهي ذکر د ځمکې جنت بلل کېږي، که موږ ددې فاني دنیا په جنت کې ځای ونه مونده نو د ابدي نړۍ په جنت کې به څنگه ځای ومونده؟ نو د الله تعالی ذکر جسمي او روحي سکون موږ ته را په برخه کوي، په ژوند کې د بریا او توکل لارې را اسانوي. کړاونه، افسوس او پرېښانۍ د الله تعالی په ذکر سره لېرې درومي، څکه چې د زړونو رښتونی پاچا همغه واحد لا شریک ذات دی، همدارنگه د سکون او ارامښت موندل یوازې د الله تعالی په ذکر سره لاسته راځي او بس.

دریيم: لمونځ؛ لمونځ د سکون او ارامښت لوی راز بلل کېږي، څکه زموږ خوږ پیغمبر لپاره کله چې غم او اندېښنې رامخته کېدې نو د لمانځه خواته یې مخه کوله او حضرت بلال ته به یې ویل: (ای بلاله! موږ ته اذانه وکړه چې تر څو راحت ومومو.) نو تر هغو چې ستاسو د اندېښنو اوښکې ستاسو بانه او سترگې سوځوي نو لمونځ مه هېروئ او باید لمونځ د بریا او د ژوند راز وبولو. نو اوس د مسلمانانو او کافرانو تر منځ د سکون او ارامښت موضوع راڅرگنده شوه چې مسلمانان د زړونو ارامښت لري خو کافران ترې محروم پاتې دي. د خوښۍ او ناخوښۍ لپاره د سکون او ارامښت میندل یوازې په ذکر او د الله تعالی په یاد سره ترسره کېدای شي، نو کافران هر څه لري خو روحي سکون نه بې برخې دي. همدارنگه سکون هم په دوه برخو وېشل کېږي چې یو بدني سکون وي او بل قلبي سکون، چې باطني یا روحي سکون هم ورته وایي، چې ټوله یوه مانا ښندي. بدني سکون په مادیاتو راتللی شي خو قلبي سکون د الله تعالی سره د راز او نیاز په ترڅ کې رامنځته کېږي. څکه شاعر وایي:

چې یې ذکر د رحمان نه کړي خاونده!
نه سکون نه ارامښت مومي هېڅوک

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لوستلو ذوق

ذوق د کتاب لوستنې لومړی شرط دی خو په خپل سرې اخېستنه یې د لوستلو په مهال مو؛ یا به کتاب په نیمه پرېږدو او یا به له لوستلو یې د ستړیا اسوېلي له خولې را وکاږو، ځینې کتابونه جذبوونکي نه دي، شاید خبره زمونږه ذوق سره تړاو ولري. زما په اند کتاب د مینې لوست ته اړتیا لري چې باید په ډېرې علاقې سره مطالعه شي. د ادبیاتو کتابونه خامخا له هنر سره اړیکه لري او هنر طبعاً له ښکلا زېږنده څیز دی، چې په لوستلو یې د ذوق کیف پرې ماتېږي خو زما لپاره تاریخي یوازېنې کتابونه دي چې له ذوقه لېرې او د مالوماتو زیاتېدو لپاره یې لولم چې خامخا ستړیا هم ورسره نغښتې وي، شاید ځینې د ذوق خاوندان ورسره علاقه وښیي.

کله چې زه یو لوی کتابتون ته ننوځم سرګردانه او لالهانده شم، فکر مې کار پرېدي او لاسونه مې د فکر څېړنې ته تم کېږي، حیران پاتې شم چې ژر کومه کتاب مطالعه کړم نو پوښتنه دلته راولاړېږي؟ چې هر کتاب باید مطالعه شي؟ نه! د فکر ګډوډېدل، لالهاندیا، تم کېدل، دا ټول ټکي ذوق ته سپارو چې ذوق مو کومه کتاب خوښوي، نو بناً د ذوق کتاب په مینه لوستل کېږي چې د مینې لوست له خوبوړي مطالعې نه لېرې او د مالوماتو راکړه ورکړه به لا ښه ترسره شي.

د لوست ذوق د کتاب د هرې پاڼې په اړولو سره دېته انتظار کاږي چې کله به نوی څیز په کې ومومندي چې د خوند او د جالبتیا په ترخ کې دوه ځلي یې تکرار کړي، ان د درېیم ځلي ګومان هم پکې لیدل کېږي. د ذوق لوست موږ سره د زیات شمېر کتابونو له منځه د ښو کتابونو موندل را اسانوي، مطلب د ښو کتابونو؛ هر کتاب ته باید په درنه سترګه وکتل شي خو ذوق د لوست لپاره اړین شرط دی چې د زیات شمېر کتابونو او د حیرانتیا له لیده لېرې مرستندوی رابرېښي خو دا ذوق له هر چا سره مل نه وي.

د ذوق کتابونه ډېر په دقت او ځیرکتیا سره لوستل کېږي خو د نا ذوق لامل بیا برعکس کړنې ترسره کوي، ان د کتاب پرېښودل هم شونې ده خو ذوق د کتاب لوست لپاره لومړني شرطونه دي چې باید پام ورته وشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نوي لپاره کومه کتابونه ولولو؟

خام فکرونه نه شي کولی چې په لومړي ځل د کتاب لوستنه کې علمي یا درانه مطالب برداشت کړي، ممکن ددې وړتیا ورسره نه وي چې د پېچلي کتابونو مفهوم هضم کړي، نو له کتاب څخه د زړه سوړ والي یو علت به همدا وي، چې د نوي لپاره کومه کتابونه ولولو؟ یو وخت مې تولنیزو لیکنو ته مخه کړه، یو څو مقالې مې ورته ولوستلې، له مقالو څخه برداشت مې ښه کاوه او د مقالو موخې مې د خپل په ژوند کې عملي کولې، یو راز مې دا ؤ چې له ټولنیزو مقالو څخه مې هنر پټوه او هنر ته به مې د عمل جامه ور اغوستله. لږه موده ووته چې ددې کتابونو له مطالعې سره مې فکري پیاوړتیا ژوره شوه، هرې موضوع او بحث ته به مې ژر فکر رسېده، خو ددې کتابونو په لوست سره متواتر د خپل د څانګې کتابونه مې هم مطالعه کول.

شاید پوښتنه دلته وي؛ چې بغیر له ذوقه څنګه کولی شو د نورو کتابونو پاڼې هم واړو؟ ددې پوښتنې په ځواب کې ویلی شو چې مهالوېش د خپل په خوښې باید سمون ونه لري، ځکه امکان لري چې لږ سخت څیزونه په لږه ستونزه کې ترسره نه کړو یا هم له مخې یې د لېرې کېدو تمه ولرو. نو بناً د مهالوېش وختونه باید له عادت سره تناقض ونیسي، خو وروسته په لږو ستونزو ګاللو سره لکه درې وخته خوراک غوندې ورسره عادت پیدا کوو، په همدې ترتیب له ذوق نه لږ لېرې هغه کتابونه باید ولولو چې هڅوونکي واوسي، نه! وېروونکي؛ او موږ ته په راتلونکې کې پراخ ذهن راوبښي خو وروسته بیا کولی شو، چې د خپل د ذوق او خوښې کتابونه په پراخه پیمانه ولولو.

د نوي مطالعې لپاره د هغو کتابونو لوست اړین دي چې په لوستلو یې یوه انګیزه، د ستونزو ګالل، د تجربو انعکاس، فکري هڅوونه او د ورځنې چارو رازونه راته رابرسېره کړي او بلاخره (څنګه کولی شو؟) هغه سوالونه راته ځواب کړي چې زموږ په ذهن کې ګرځي. اوس خبره ښکاره شوه چې د ذوق تاکنې ترڅنګ باید هغه کتابونه ولوستل شي، مثلاً هڅوونکي وي، د فکر حل لارې راته پراخې کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د ژوند تجربو ته مو پاخه او چمتو کړي تر څو د ژوند بریالیتوب او نورې خواوې وپېژونو بیا وروسته او یا هم ددې کتابونو ترڅنګ د خپل د ذوق او ځانګې مطالعې ته هم حق ورکولی شو.

ښه کتاب، ښه ملګری

د هر کتاب لوست د ذهن زېرمه پراخوي او د ژوند ښه ملګری بلل کېږي. ارواپوهان په دې اند دي چې د کتاب لوست د انسان تېنشن (اندېښنه) له منځه وړي چې په دې ترڅ کې د عقل پراختیا او د مطالبو ورکړه له ذهن سره ملګری کوي. کله چې موږ یوازې واوسو د غم او خپګان لپاره د کتاب لوست بهترین توکی بلل کېدای شي. کتاب زموږ د پوهې پانګه زیاتوي چې پوهه ګدا له پاچا سره ملګری کوي. کتاب نه یوازې پوهه، بلکې د ښکلي لفظونو یوه وپانګه هم ګڼل کېږي. د کتاب زده کړه یوه ډېره اسانه او اختیاري زده کړه ده، ځکه چې هغه مهم څیزونه چې موږ له کتاب څخه په یوه میاشت زده کولی شو، همدا زده کړه د خلکو له خولو څخه په یو کال کې هم کېدای نه شي. نو کتاب هغه ملګری، لارښوود، ګاونډی، او همناستی دی چې څومره ورته ځیر شو هغومره استعدادونه رابرسېره کوي او د خبرو جوړښت، د ژبې وړتیا او د ویاندویي مهارتونه در زده کوي. نو کتاب هغه ملګری دی چې شپه او ورځ له تاسره همناستی وي او کله چې زړه دې وي نو کتاب درسره خبرې کوي، همدارنګه کتاب هېڅکله له تا سره د خپګان علتونه نه پالي او تل په ورین تندي باندې ښه راغلاست درته وایي او به خلاصه سینه درسره د زړه خواله کوي.

هر کتاب درسره ملګری وي او له تا سره دا ښه کوي چې تا د کوڅو له بېکارخېلو څخه او همدارنګه د بېهوده او بې ماناوو خبرو څخه وژغوري. کتاب تل کوښښ کوي چې تا ته مرموزه او ښه وینا در وښیي. په بېکاره وختونو کې باید کتاب ولوستل شي، ځکه کتاب تا ته د اخلاقو کړنې در زده کوي او د ناوړو کړنو مخنیوی کوي. نو هغه کسان چې کتاب لولي او د مطالعې پر ارزښت باندې پوهېږي، هغوی د عقل، تجربو، پرمختګ، ښه مدیر او د دینداری خاوند وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابن جهم وايي: (بې وخته خوب ډېر بد وي، کله چې بې وخته خوب راشي، د حکمتونو څخه ډک يو کتاب را اخلم او هغه مطالعه کوم، همدارنگه کله چې يو گټور کتاب مينده کړم نو په تلوسو سره د هغې پاڼې را واړوم او زړه مې دا وايي چې ژر پای ونه مومي؛ هر څومره چې د کتاب پاڼې زياتې وي هغومره د خوښۍ احساس را پيدا کيږي.) نو بناً شاعر هم وايي:

کتابونه خو د پوهې استادان وي
چې را زده کړي يو کلام هغه استاد دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوند یوه ازموینه ده!

هر انسان چې په دې دنیا کې سترګې وغړوي، لږ لوی شي، لومړی پوښتنه چې خپل ځانه نه پوښتي دا ده، چې ولې دنیا ته راغلم؟ ددې دنیا تقاضا څه ده؟ ایا دا ژوند ابدي ده او که وفا نه لري؟ ددغو پوښتنو په ځواب کې ویلی شو چې ژوند یوه لنډ مهاله ازموینه ده، زموږ خالق واحد لا شریک ذات دی او ددې دنیا تقاضا یوه داسې ازموینه ده چې د اخروي ژوند مستقیم او غیر مستقیمې لارې موږ ته په ډاګه کوي، چې ټاکل یې موږ پورې اړوندېږي. د خپل د خالق عبادت او د هغه د رسول پیروي په مرسته دا دنیا د اخروي دنیا لپاره یوه ډالۍ ګڼل کېږي نو ځکه دا دنیا وفا نه لري او دې دنیا ته د فاني نړۍ لقب ورکړل شوی دی. عبدالرحمان مومند وایي:

ښه ده ښه ده دا دنیا
چې توښه ده د عقبا

عبدالرحمان بابا دا دنیا ښه ګڼي خو په هغه صورت چې ښه عمل په کې ترسره شي، ژوند په واقعي مانا تېر کړو او په عبادت، رښتینولۍ او د سپېڅلي مسلمانانو په توګه دا دنیا د اخرت لپاره یوه توښه وګڼو او که په ناسمې لارې باندې دا ژوند استعمال شي نو دا دنیا توښه نه، بلکې یوه غټه لمبه ګرځي. ښاغلی سید رسول رسا دا دنیا د چیندرو لوبو سره تشبیه کوي او په شعر کې داسې وایي:

د چیندرو په کور کو کې الګوډی دی
ژوند په هر قدم کور ګی دی ډېر په خیال څه
که دې پښه په کرښه کېښوه لاړې وسوې
دغه دوه سترګې څلور کړه په کمال څه

«چیندرو یا چینتری یوه لوبه ده، چې ماشومان نجونې او هلکان یې پخپل منځ کې د ساعت تېرۍ په خاطر کوي، دوی څو خانې د مستطیل په ډول داسې جوړوي چې د هرې خانې ترمنځ فاصله ډېره کمه وي، په ځانګړې توګه یوه خانه پکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دومره کوچنۍ وي که لږه بې احتياطي ورسره وشي، نو پښه يې په کرښه باندې لګېږي او لوبغاړی لوبه بايلي. شاعر وايي چې ژوند له ستونزو او خطرونو څخه ډک دی، نفس شيطان قدم په قدم باندې سړی تېر باسي، که د شرعي د حدود کرښې نه دې بهر قدم کېښود، نو لاړ ټول ژوند دې تباه شو. په دې دنيا کې بايد دا خپلې سترګې د دوو پر ځای څلور کړې، هر شي ته فکر کوه يو يو قدم ډېر په احتياط کېږده، چې نفس شيطان دې خطاء نه کړي.» بيان(۲۷۷ـ ۲۷۸مخ)

هر انسان دا بايد خپل ځان سره تحليل او وڅېړي چې ژوند يوه ازموينه ده او داسې يوه لاره ده چې تګ لري او بېرته راتګ نه لري نو بايد خپل ژوند په سمه لاره استفاده کړو، د ژوند په مديريت، د وخت په مديريت، د ځواني په ارزښت باندې پوه شو او خپل ټاکلي موخې ته کلکه ملا وتړو او پر مستقيم لور باندې روان شو، ګنې بيا به پښېماني کومه ګټه نه رسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ژوند کره کتونکی

ژوند منفي او مثبت، ښېګڼې او بد ګڼې ټکي لري، چې د سمون لپاره يې يو نقاد يا کره کتونکي ته اړتيا شته. همدا د ژوند کره کتونکی لامل ګرځي چې له کړلېچو څخه موږ وژغوري، بدې لارې وځېړي او موږ سمو لارو خواته بدرګه کړي. ځينې کسان وايي خپل ځان په ايينه کې وګوره؛ دا ددې مانا ورکوي چې خامخا د هغه په ژوند او کرکټرونو کې منفي ټکي ليدل کېږي چې دی ورته متوجې شوی نه ده. نو همدا هېنداريې ته درېدل او بيا وروسته د ځان کتنه لامل ګرځي چې خپل منفي کرکټر د بيا کتنو او څېړلو څخه وموندي. کله داسې هم پېښېږي چې د خپل ځان خويونو لپاره سم کره کتونکي نه شو کېدای خو يو ښه ملګری خپل د ژوند کره کتونکی بللی شو چې زموږ منفي کرکټرونه په ګوته کړي او زموږ ښه کرکټرونه وستايي، همدارنګه ښه ملګری هغه دی چې زموږ منفي پاينټونه موږ ته رابرسېره کړي. ددې ترڅنګ انفرادي سمون د يوې ټولنې سمون لپاره ډېر ګټور تماميږي نو ځينې وخت يوه ګوته بل چا ته، خو څلور ګوتې خپل ځان خوا نيسو؛ دا ددې مانا څرګندوي چې لومړی بايد د ځان سمون وشي نو بيا ټولنه خپله ورسره اصلاح کېږي. بناً د ژوند بريا لپاره دوه ډوله انسانان شتون لري: واقع بين او ناواقع بين

۱ـ واقع بين: هغه انسان ته ويل کېږي چې خپله نيمګړتيا مني او د جبرانولو لپاره يې يوه منطقي لاره ورته څېړي.
۲ـ نا واقع بين: هغه انسان ته ويل کېږي چې خپله نمګړتيا زغملی نه شي او د حل لارو چارو څېړلو لپاره منطقي توان ونه لري.

د پورتنيو خبرو په اړوند ښاغلي ډيويډ شوارتز ويلي دي. (د خپل ځان جوړوونې او سموونې لپاره د يو نقاد او کره کتونکي جرائت او شهامت ولرئ، خپلې نېمګړتياوې او عيبونه لومړی کشف کړئ او بيا يې له منځه يوسئ.) بلا فاصله د ژوند لپاره يو ښه کره کتونکی هغه دی چې واقع بين وي او د نقد زغم ولري او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرکټرونو سمون لپاره یې منفي لیرې او مثبت غوره کړي، لکه د انتوني رابینز خبره؛ که باور ولرې او که یې ونه لرې، ته د خپل ژوند اصلي طراح بلل کېږې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

روڼ اندی ځوان

روڼ فکرونه تل د د اوس او راتلونکي مدیران وي. دوی هر کله خپل کارونه په وخت ترسره کوي او هر کار په غور او فکر سره څېړي او وروسته د کار شیره يې راباسي او د پوښتنو په لړ کې له ځان نه پوښتي، چې ایا که زه دا کار وکړم څومره ګټور تمامېږي او یا که له بلې زاویې ورته نظر وکړم ښه پای مومي او که نه؟ هر کله د هر کار منفي او مثبت خواوې چاڼوول ددې ښکارندویي کوي چې د سمې او خرابې لارې عواقب مخکې له مخکې په نظر کې نیسو او وروسته د عمل هوډ ورته ورکوو، چې دا عمل د روڼ اندو او سرې سینې خاوندانو کار وي.

د روڼ اندو فکرونو په اړوند ښاغلی ډیویډ شوارتز په څو ځایونو کې داسې تحلیل کوي: لوی فکر وکړئ او لوی نتایج لاس ته راوړئ؛ له خپل ذهن څخه د مسایلو د تحلیلولو او سنجولو لپاره استفاده وکړئ، نه د اطلاعاتو انبارولو لپاره ؛ تل داسې فکر وکړئ چې زه ددې لپاره یو مهم کار ترسره کوم چې یو مهم او با ارزښته انسان واوسم.

د ښاغلي ډیویډ له تحلیل څخه داسې انګېرل کېږي چې یو روڼ اندی ځوان تل باید اطلاعات خپل ذهن کې داسې انبار نه کړي چې په راتلونکي کې ترې ګټه نه شي اخیستی، بلکې اطلاعات داسې خپل ذهن کې ځای کړي چې په راتلونکي کې د یو کار تحلیل او څېړلو لپاره ترې ګټه پورته کړي.

روڼ اندی ځوان د ژوند مدیریت ترڅنګ باید د خپل د مطالعې کچه هم لوړه کړي او تل تیز هوش او هوشمند ځوان واوسي او په هر کار کې دقیق فکر وکړي، د خپل له تجربو څخه ګټه پورته کړي، د ذهن له اطلاعاتو څخه دې مرسته واخلي او تل څېړونکی او د یو کار منفي او مثبت عواقب وڅېړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فکر شتمني

شتمن فکر د پراخ لید لومړی عنصر دی، چې په لوی فکرونو باندې لوی کارونه ترسره کېږي. دا چې موږ ژوند ته په کومو سترګو وګورو؟ دا زموږ د فکر شتمني پورې تړاو ښندي، که موږ ژوند ته د هر پوړ په کچه باندې لید ولرو، هغومره زموږ د فکر استازيتوب کوي. لوړ او ټيټ، ژور او کمزوری د فکر او تمرکز پورې ګنډل کېږي. دا چې موږ څنګه کولی شو په لوړه کچه باندې د فکر شتمني ترلاسه کړو؟ يوازې او يوازې ژور او لوړ لید ته اړتیا وينو. د فکر شتمني په مطالعې سره پانګوونه مومي خو داسې کسان هم شته دي چې د مطالعې کچه يې ټيټه وي خو ښه تحليل لرونکي فکرونه ورسره مل وي. کېدای شي دا د ډېرې تجربو لامل وي. اما د فکر شتمني او د تمرکز زياتوونه په مطالعې باندې پراخېږي، ځکه چې برايان ټريسي وايي: که تاسو په يو کار کې مهارت او ورتيا لرئ نو په همغه برخه مطالعه او څېړنه وکړئ.

بناً که موږ په يو کار کې مهارت ولرو نو د تمرکز او د هنر زياتېدو لپاره بايد په همغه څانګه کې ډېر ځيرک واوسو. دا خو د يو ځانګړي مسلک خبره شوه، نو اوس موږ غواړو چې د يوه جامع فکر لپاره څنګه کولی شو، يو بريالی شتمن واوسو؟ نو ددې لپاره بايد د ژوند هر مسلک او هر کار ته په دقت او ځيرکۍ سره مثبت، ژور او لوړ لید ولرو. همدا شان د فکر شتمني لپاره بايد په هره څانګه کې مالومات زيات کړو او د ذهن پانګوونه مو بايد ډېره پراخه وي او د مطالعې ډګر ته تل ښه راغلاښت ووايو. نو اوس کوم څيزونه دي چې زموږ د فکر شتمني له منځه وړي؟ ددې پوښتنې په اړوند ښاغلی انتوني رابينز وايي: تر ټولو ستر خطر چې زموږ د ژوند کيفيت له منځه وړي، هغه تخريبوونکي افکار او تخريبوونکي باورونه دي. نو لوړ او مثبت لید د فکر شتمني لپاره ښه اغېز ښندي خو څنګه کولی چې همدغه ستر او تخريبوونکی فکر د خپل له افکارو څخه لېرې کړو؟ په يو دقت سره ښاغلی نيل دونالد والش باورمن دی چې ستاسې هر فکر، نظر او عمل بايد ستاسو له غوښتنو سره همغږی وي او که کوم فکر، نظر او عمل مو له

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوښتنو سره مخالف ؤ، له ځانه يې لرې کړئ! نو د افکارو زېږنده او د افکارو شتمني لپاره نیم افکار مو په ذهن کې او نیم نور مو په عمل کې رامنځته کړئ. د فکر شتمني او د پراخېدو لارو چارو لپاره د څو ښاغلیو نظریې لاندې شماره وار په ګوته کوو، چې په داسې توګه څرګنده شي، چې د افکارو شتمني څنګه پراخه لمن غځوي:

- که چېره تنګ نظره خلک د خپلو صمیمي ملګرو په توګه غوره کړئ، تاسې هم ورسره ورو ورو په یو تنګ نظره انسان بدلېږئ! «ډیوید شواتز»
- لوی فکر وکړئ او لوی نتایج لاسته راوړئ. «ډیوډ شواتز»
- د نورو خلکو فکري ستراتېژي او برنامې مه کاروئ، خپله فکري فلسفه جوړه کړه، وبه وینې چې تاسو بې ساری ځایونو ته هدایتوي او کنه؟ «جیم ران»
- ستاسې د ذهن هر فکر او هر تصور، عمل او اقدام زېږوي او په تدریج سره په یوه فکري واقعیت بدلېږي... فقر او بدایتوب دواړه ستا له ذهنه سرچینه اخلي، وګورئ چې ستاسو په ذهن کې څه تېرېږي؟ «باب پراکتر»

د فکر بډايينه او د فکر شتمني په اړوند داسې ډېرې نظریې شتون لري، خو اساسي خبره دا ده چې د افکارو شتمني کې تمرکز هم خورا مهمه ونډه لري او جامع فکر او لید د ذهن پراخېدو لپاره اړین ګڼل کېږي، همدارنګه تر څنګ يې ډېره مطالعه هم رول لري. بناً شتمن فکر ستاسو له ذهن، لوړ فکر، مثبت لید، مطالعه او د موخو تکل سره پراخېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته بریالی یې!

عقل، علم، عمل، اخلاص او ادب د یو بریالي انسان ستړي نښې دي، چې د دنیا او اخرت هوساینه پرې ترلاسه کېږي. دا چې هغه کسان په خپلو کارونو کې بریالي نه دي، دا ددې معنا نه ورکوي چې هغه کسان نوموړي پنځه فکتورنه نه لري، بلکې کېدای شي پورتني ځانکړنې ولري خو د عمل جامه یې نه گرځوي. له یو کار څخه وروسته بریالیتوب هغه احساس دی چې زموږ هیلې هر کله ژوندۍ ساتي او د راتلونکي په خوبونو کې د تصور په تال مو زنگوي.

ښاغلی وین ډایر داسې انگېري، (ډارونکي او شکي افکار، زموږ کارونه له زړه نا زړه توب او تزلزل خواته مخامخ کوي. دا ډول افکار له ذهنه وویستئ او بریالیتوب په خپل وجود کې احساس کړئ.) د بریا رسېدو لپاره تکل او اراده اساسي توکي دي چې موږ خپل موخې پورې رسولای شي.

بریالیتوب د موخو لپاره شرط دی خو ځینې ارکان لري چې باید مسلسله تعقیب شي، یو کار لومړی باید پیل کړو، فکر پرې وکړو، وې شنو، پلان ورته جوړ کړو، هڅه ورته وکړو، عملا لاس په کار شو، که ماته مو وخوړه نو یو ځل بیا لاس په کار شو، له کاره باید لاس وانخلو، ستړیا ونه منو نو خامخا د بریا مزه څکلی شو.

پورتني عناصر هغه شرطونه دي چې د بریالیتوب خواته موږ بدرگه کوي، احساس راکوي چې ورو ورو خپل هدف ته رسېږو او خپل هیلو ته ډېر نژدې شوي یو. د کاتړین پانډر نظر هم را اخلو چې د بریالیتوب په اړوند څه لیکي؟ (کله چې تاسې خپل ځان بریالی او موفق تصور کړئ؛ مهمه نه ده، چې سل په سلو کې منطقي فکر وکړئ، یوازې لوی فکر وکړئ، همدارنگه په ژوند کې د هر ډول بریالیتوب او کامیابۍ د جذبولو لپاره هېڅکله دا فکر مه کوئ، چې زه خو فقیر او بې وزله یم، د خدای ج مهربانۍ له مخې حساب وکړئ، په پرېمانۍ فکر وکړئ او فرصتونه تعقیب کړئ.) انشاءالله بریا ترلاسه کولی شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

انعطاف

هر انسان باید په خپل ژوند کې انعطاف منونکی وي، ځکه انعطاف او د نورو نیمگړتیاوو څخه تېری لامل گرځي چې اړیکې ټینگې پاتې شي. انعطاف د لویو او ربښتینو سړیو کار وي. هر څوک باید د صبر او حوصلې خاوند وي، ځکه صبر او حوصله انعطاف رامنځته کوي او انعطاف لامل گرځي چې د کالونو پښېماني څخه موږ وژغوري.

د یو بل نه منل او د خبرو نه زغم د شیطاني وسواسو کار وي، نو واقعي مسلمان هغه دی چې انعطاف لرونکی او د هرې خبرې پر وړاندې گذشت او تېری ولري چې هر رهبر باید یاده ځانگړنه په خپل وجود کې مینده کړي.

څوک چې انعطاف لري، نو هغه باندې تل خلک رامات وي او ښه نیکې مشورې ترې اخلي، ولې؟ ځکه چې خلک هاغو کسانو باندې راماتېږي چې نیکي یې پر وجود کې نغښتې وي او د ښو ځانکړنو خاوندان وي نو باید هر څوک په خپل ژوند کې د انعطاف او د نورو وړو نیمگړتیاوو پر وړاندې تېری او گذشت وکړي او تل ښښونکي واوسي ځکه زموږ خالق ډېر ښښونکی ذات دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

انسان او ژوند

انسانان د خپل اصلي استوګنځي څخه را جلا کېږي او د فاني نړۍ له ازموينې څخه وروسته بېرته د خپل اصلي ستنې ته ورګرځي. کله چې انسان فاني نړۍ ته سترګې پرانېستې له مودې وروسته ځېنې پوښتنې را ولاړېږي، چې بايد هغو ته مقنع ځواب ورکړل شي، لکه: موږ د څه لپاره پيدا شوي ياستو؟ څه بايد وکړو؟ ياني موخه مو څه ده او بېرته چېره ستنېږو؟ که ددې پوښتنو په ځواب کې بريالي شولو بيا د ژوند په ازموينې کې نورې لاربښوونې هم په سترګو کېږي چې بايد ورته د حل لاره وپلټل شي. د فاني نړۍ په ژوند کې ازرښتونه، حق و حقوق او موخه د سختو کړاونو په ترخ کې ترسره کېږي، چې ځينې په پام او ځينې په پټو سترګو ترې لاروی شي. تلونکې دنيا د ابدي دنيا يوه لويه ازموينه ده چې دا ازموينه د مستقيمې او غيرې مسقيمې لارو باندې وېشل کېږي. د مسقيمې لارې پلويان ابدي دنيا سمبالوي او د غيرې مستقيمې لارويان يوازې شتمني د بڼو په څوکو دروي او د ابدي دنيا سودا نه کوي او په سترګو يې توره پرده راوځړېږي. انسان د مسقيمې لارې په ودانولو کې بايد منل شوي اصول پلي کړي، د اورېدلو توان پيدا کړي او د اورېدلو تر څنګ ځان وپوهوي، همدارنګه د اعتقاد او عمل پوړيو ته دې منګولې ورخښې کړي. بلافاصله فاني نړۍ د ابدي دنيا لپاره يوه توښه ده لکه د عبدالرحمان بابا دغه بيت:

ښه ده ښه ده دا دنيا
چې توښه ده دې عقبا

ـ شفقت او مهرباني:

زړه سواندی او مهرباني په ژوند کې د هر انسان لپاره ډېر اړين دي چې بايد ورته پام وکړي. ژوندي موجودات د ژوند کولو حق لري او يوازې مړينه يې د الله تعالی په امر باندې ترسره کېږي. ما يو وخت د نصير احمد احمدي د جوجو په ناول کې د ژوند ډېر درسونه زده کړل چې له هغو نه يو هم شفقت دی، ياني د مهربانۍ په ترسره کولو کې له هر ژوندي موجود سره بايد ښه چلند وشي. ليکلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژ (یو حیوان غړېږي، زما په فکر انسان تر هر څه مضر او خطرناک دی، یوازې خپل ځان ته اهمیت ورکوي، دا نه وایي چې د ځمکې نور موجودات هم د ژوند کولو حق لري او که نه؟) ځینې بیا دا وایي، تر هغو چې ضرر ونه رسوې ضرر به ونه وینې، لکه د پښتو دا مشهور متل (چې شمال نه شي ونه نه ښورېږي.) خو نه! شفقت او مهرباني د هر څیز پر وړاندې د سنت لاره او طریقه بلل کېږي، چې باید پلې شي.

ـ اخلاص او باور:

د ژوند په پړاونو کې یو هم اخلاص دی چې هر انسان ورته اړتیا لري. اخلاص په هر کار کې ډېر اړین دی چې ددې کړنې په ترسره کولو سره باور لاسته راځي. د ژوند کوم ماموریت چې د هر څه لپاره موږ ته راسپارل شوی وي په پای کې همغومره مفاد(گټه) ترې غنیمت کېږي او ددې داعوه کولی نه شو چې باید ډېر راغنیمت شي. د احمدي صیب په ناول کې بل درس د اخلاص او باور دی.(معلمان ټول په یوه خوله ول، پنځه زره افغانۍ یې کمې گڼلې، ویل یې چې په دې تنخوا ستوني نه شو ورته څیرولای، خو د سر معلم دلیل دا ؤ چې دوی په زوره نه دي راغلي، تنخوا مالومه ده، که یوه وي، که سل، دوی منلې، نو باید چې د زړه له اخلاصه درس ورکړي.) نو د ژوند په معاشرت کې که اخلاص وي نو اړینه نه ده چې په هر کار قسم او قران یاد شي. اخلاص سره جوخت باور هم رامنځته کېږي.

ـ ارزښت:

تر هغو چې ارزښت ورنه کړو ارزښت به ونه وینو؛ د ارزښت ساتلو لپاره باید منل شوي اصول را وسپړو چې پر مختللې ټولنه هم دا کړنه له مونږه غواړي. فرهنگ او ټولنه ارزښت غواړي، همدارنگه د ټولنې ښځینه قشر ارزښت سره مینه لري. ښځینه قشر ته ارزښت ددې مانا ورکوي چې موږ راتلونکی نسل روزو. د غرب فرهنگ ښځینه قشر اکثره د سوداگریزو او د جنسي په گټو استعمالوي او د کلي وگړي ښځینه یوازې د کور خادمه او د ماشومانو ماشین بولي خو د اسلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقدس دین بیا نو ښځینه کهول ته ارزښتونه او اصول ورپېژني، چې ښځینه کوم رول په ژوند کې لوبوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په یاد ولره!

په یاد ولره؛ هغه ګړنه ده چې هر څوک باید خپل ځان ځخه دا وپوښتي چې په یاد ولره یوه ورځ به خپل ارمانونو ته ورسېږې، په یاد ولره چې یوه ورځ به ستونزو ته ماته ورکړې او د بریا لار به ومومې. کله چې ستر شولو نو باید په یاد ولرو چې شخصیت مو هم باید ستر شي، ولې؟ ځکه چې په شخصیت جوړوونه کې او د ژوند په پړاونو کې ځینې اصول شته دي چې که هېر مو وي باید په یاد یې راولو او هغه ته د ارزښت په سترګه وګورو. مثلا: د خبرو پر مهال نه ډېر ورو او نه ډېر لوړ وغږېږو، بلکې باید په اوسط ډول خبرې وکړو، باید په یاد ولرو چې ژوند له هدف سره ښکلی ښکاري نو باید تکل او هیله مو له لاسه ورنه کړو، په یاد ولره! د نورو درناوی وکړه چې ستا درناوی وشي، په یاد ولره! چې د ژوند په هر پړاو باندې باید فکر وکړو او د طبابت، مدیریت ځانګړتیاوې په خپل وجود کې ومومو او تل د رهبر په ډول واوسو.

د ستونزو حل کول باید موږ ته عادي وي او تل باید خپل ستونزې وخورو. جکسون براون وایي: (په یاد ولره، درناوی او احترام ټول کسان تر تاثیر لاندې راولي او په یاد ولره، چې په ځینو وختونو کې سکوت تر ټولو ښه ځواب دی.) په ژوند کې ځینې ارزښتونه شته دي چې باید په یاد یې ولرو، ځکه همدا ارزښتونه لامل ګرځي چې هر انسان سر لوړی کړي او هېرېدل یې جنون او خړ مخي خواته بیایي. که په هر موقف کې یاستو نو باید د خپل د موقف احترام وکړو او دا باید په یاد ولرو چې زه اوس پرونی کس نه یم...

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيا ځلې پرواز

په لويه دښته کې د تکل لپاره لوړې او ژورې يانې هوساينه او ستونزې د موخو رسېدو لپاره يو اصل ګڼل کېږي، چې بايد د زغمېدو لپاره يې سره سينه او ټينګ ټټر ورته ولګوو. هر تکل د يوې ټاکلې او ځانګړې موخې لپاره يون مومي، چې د بريالي کېدو لپاره يې ماته، ستونزې، ټکر او د لارې ډبرې خامخا په مخه را درومي. د هر تکل او هدف ته رسېدو لپاره په لوړه او پوره کچه باندې بريا نه ترلاسه کېږي او ماته ورسره ذاتي او په طبيعي ډول مل وي خو بيا دا ددې مانا نه ورکوي چې موږ د يوې موخې بريا لپاره ماته وخوړه، بلکې د بيا ځلې پرواز لپاره د يوې بلې زاويې له خوا ليد کوو او د ليمو له ترشو اوبو څخه خوږې اوبه جوړه ؤ.

د بيا ځلې پرواز لپاره موږ بايد ډېر په دقيق توګه ګام پورته کړو او داسې هنر نه کار واخلو چې د شادو له منګي نه؛ شاد هم را واخلو، خو موچې مو ونه چيچي او منګی هم مات نه شي، نو په داسې توګه بيا کولی شو چې د خپل د ماتې موخې لپاره بيا ځلې پرواز وکړو خو د پرواز او يون لپاره بايد دا ځلې د وسپنې هوډ او ارادې له ځان سره ملګري کړو، همدا شان دقت او د فکر پاملرنه مو هم هېره نه شي. يوه خبره بايد هېڅکله هېره نه کړو چې د هرې بريا سره ماته نغښتې وي خو د هرې ماتې په پای کې بريا شونې بلل کېږي او دا بيا د تکل او موخې د بيا ځلې پرواز په هڅو پورې تړاو ښندي. تقليد د نورو له کړنو څخه په يون او تکل کې ښه نه کڼل کېږي او تل بايد زه، زه واوسم او ته، ته! خو د نورو له تجربو څخه بايد عبرت واخلو. د بيا ځلې پرواز په پرېکړو کې دقيق، رښتوني، ښه مثبت ليد ولرو، هوډ او اراده مو بايد له وسپنې څخه وي او بايد په دې باندې عقيده ولرو چې هرې تورو شپو پسې رڼا مله وي خو هېڅکله ناهيلي کېږو نه؛ ځکه چې راتلونکی په راتلو دی او همدا سختي او ستونزې مو زړه لکه کاڼي غوندې کلکوي او د بيا ځلې پرواز په ترڅ کې د تېرو ماتو له تجربو څخه ګټه پورته کوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تجسس

هر انسان باید څېړونکی وي او د خپل د ژوند موخې باید وڅېړي. دا چې لټ انسان څومره شاته پاتې دی، ایا توپیر یې کېږي؟ بلکل! لټ انسان دې یو ځلي باید خپل شا بګروند ته نظر واچوي او بیا د خپل ځان سره فکر وکړي چې ایا ما په خپل ژوند کې پرمختګ کړی دی او که نه؟ ایا زه جامد یم او که مایع؟ یا که زه خپله نه غواړم چې حرکت وکړم! وروسته له دې د روان او تم توپیر دې وکړي چې د روانېدو په حالت کې څومره مختګ کوم او د تمېدو په حالت کې څومره بدلون کولی شم. کله چې دا پوښتنې له ځان سره ځواب شي نو د پرمختګ لار موندلی شو. بل دا چې لټ انسان دې خپل مخې ته هم نظر وکړي او ځان څخه دې پوښتنه وکړي چې ایا زه د زمان له تحولاتو سره سم روان یم او که نه؟ څومره کسان له ما نه مخ ته تللي او که نه زه مخ ته تللی یم؟ کېدای شي نور له ما نه دومره مخ ته تللي وي چې د رسېدو لپاره یې کالونو کالونو وخت ته اړتیا ولري، نو باید لاس په کار شم.

همدا تجسس او د موخو څېړنه د هر انسان یو برجسته صفت بلل کېږي چې باید هر انسان دا خواص په خپل ځان کې پیدا کړي او تل په تجسس کې واوسي، توپیر نه کوي، که په هره برخه کې وي، بهتره دا ده چې د ژوند د رڼایي په لور تجسس وشي، د علم په لټه کې تجسس وشي، د ژوند د اسانتیاوې په پار تجسس وشي او د موخو تکل لپاره تجسس اړینه ځانګړنه وبلل شي نو خامخا په خپل ژوند کې بریا ترلاسه کولی شو.

د حضرت محمد (ص) حدیث دی چې تاسو په یو کار باندې ژر لاس مه پورې کوئ، بلکې تجسس او څېړنه پرې وکړئ، ښه او بد یې ورته را څرګند کړئ او وروسته له هغه یو عادلانه تصمیم پرې ونیسئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدلون

ژوند لکه د سمندر څپو غوندې لوړې او ژورې لري، کله سمندر په سکون سره وړې څپې اړوي او کله هم په مستۍ سره څپې د سمندر پر څنډو ور واوړي او دا په طبيعي توګه همداسې دوام مومي. د انسان ژوند هم لکه د سمندر څپو غوندې لوړې او ژورې لري او همدارنګه د انسان له پيدايښت نه را پيل د ژوند تر نورو پړاونو پورې انسان له ژوند سره په تحولاتو کې وي خو يو شان پاتې کېدل يې بيا د ژوند مانا نه ورکوي نو انسان بيا مړ جسم او بې روح وجود غوندې بلل کېږي.

الله تعالی خپلو مخلوقاتو يانې انسانانو ته د ژوند جلا تحولات ورکړی دی او هر انسان يې بېل خوی او رنګ کې پيدا کړی او انسانان هم يو بل غوندې نه دي، يانې لکه پنځو ګوتو غوندې يو شان نه بلل کېږي، بلکې توپير لري. په ژوند کې د انسانانو رنګونه او قدونه داسې دي لکه د ونو په شان؛ چې ځينې ونې خوږې مېوې او ځينې هم تريخې مېوې کوي، يانې ځينې ونې لنډې او ځينې هم اوږدې پيدا کېږي، چې په رنګونو کې يې هم تحولات وي نو هر انسان بايد د خپل د ژوند رهبري وکړي او د خپل د ژوند يو بريالی مدير واوسي، ددې خبرې مطلب دا دی څنګه چې خلق شوي ياستو بايد همغسې ژوند وکړو، که د وجود رنګ مو تور دی نو بايد د سپينېدو په هڅه کې ونه وسو، ځکه موږ بيا د الله تعالی په پيدايښت کې توپير راولو او که سپين رنګ ولرو نو بيا د غنم رنګ په لټه کې ونه وسو، ځکه څنګه چې ياستو بايد همغسې ژوند وکړو خو هېره دې نه وي چې د انسان د پيدايښت بدلون د مخلوق په لاس کې نه، بکلې د خالق په لاس کې وي.

دا خو د انسان د پيدايښتو تحولات شو خو د ژوند تحولاتو په هکله يادوونه مې ځکه وکړه چې بايد هر انسان د ژوند پړاو سره سم تغير منونکی واوسي او د ماشوميزم له اېډيا څخه ځان وژغوري، ځکه د ژوند هر پړاو بېل اېډيا او خوند لري نو د ژوند له تحولاتو او پړاونو سره موږ بايد تغير منونکي، شخصيت

(c) ketabton.com: The Digital Library

منونکي او فکر منونکي واوسو او همدارنګه د ژوند له ځپو جوخت خوځښت او بدلون وکړو.

خو ښاغلی شکسپیر بیا وایي: (له ژوند څخه د خوند اخیستلو لپاره باید لږ ناپوهه هم واوسو.) بناً زموږ له ډلې څخه هېڅوک هم بې شخصیته نه دی خو د ژوند د تحولاتو لپاره زه، زه یم او ته، ته؛ همدا شان ژوند د انسان له پیدایښت سره سم او د انسان تر مرګه پورې په تحولاتو کې وي او دا بیا یو طبیعي خبره بلل کېږي، چې ژوند ورځ تر بلې په بدلون کې کوي، باید موږ هم ورسره تغیر منونکي واوسو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقدير

کله چې انسان فاني نړۍ ته سترګې وغړوي نو د انسان له پيدايښت سره جوخت د الله ج په امر د پرښتو په واسطه د نوموړي تقدير هم ورته وټاکل شي. د تقدير په اړوند پوښتنې ګيچ کوونکي دي ځکه مثبت او منفي کړنې بيا هم تقدير پورې تړاو لري، ياني يوې پوښتنې نه، بلکې څو پوښتنو زما فکر ګيچ کړی، که موږ پورتنۍ خبرې باندې سوچ وکړو نو بې له شکه چې د انسان له پيدايښت سره سم نوموړي ته تقدير ليکل شوی ده، له دې خبرې دا راڅرګندېږي چې زمونږه کړنې تړلې په تقدير باندې دي، ياني واک مو د تقدير صاحب سره ده؟ زما ټوله خبره په دوو اندونو باندې راڅرخي، فرض کوو؛ مونږه په يوه مزل کې روان ياستو، چې په مختګ کې لوړې او ژورې ليدل کېږي، که مونږه شا تګ وکړو، کېداى شي تقدير به مو همداسې غوښتې وي، خو که مونږه لوړې او ژورې طی کړې او مختګ مو وکړ شايد بيا هم خبره تقدير پورې نغښتې وي، لنډه دا چې په شا تګ او په مختګ باندې کړنې تقدير پورې انحصارې ښکاري ځکه واک له موږ سره نه ده او خبره ټوله تقدير پورې تړلې ده، خو همدا تقدير بيا د مور او پلار په دعا باندې بدلون موندلی شي.

ـ تقدير ته مثبت ليد لوری:

ځينې کسان شته دي چې په کور ناست وي او لوړ خيالونه په خوب کې ويني، هغوی عقيده لري چې څه به مو په قسمت کې وي، همغه به کېږي. د الله تعالی په اسماوو کې يو نوم رازق دی چې الله ج پرته له انسانانو نور موجودات او مرغانو ته هم رزق ورکوي خو په ځاله کې يې نه ور اچوي، بلکې مرغان د خپل په هڅو سره د خپل ټاکلې روزي ته ور رسوي. بناً که موږ خپل تقدير ته مثبت ليدلوری ورکړ او لاسونه مو ورته رابډ وهل، يقيناً چې بريالي ياستو.

ـ غوښتنه او هلې ځلې:

الله تعالی خپلو بنده ګانو ته ويلي دي چې له ما نه سوال وکړئ، زه به حتمن ستاسو سوالونه قبلوم، کله چې الله ج زمونږه د حق سوالونه پوره کوي نو ولې په هر

(c) ketabton.com: The Digital Library

کار کې له الله ج مرسته نه غواړو؟ باید د هر بریا لپاره لاسونه هغه رب ته لپه شي چې زموږ خاموشه او هره کړنه اوري او ویني، نو کله چې غوښتنه مو له الله ج وکړه او الله ج زمونږه غوښتنه ومنله، د غوښتنې ترسره کېدو لپاره باید هلې ځلې وشي، ځکه الله ج بېرته خپلو بنده گانو ته په ډاگه کوي، چې تاسو حرکت وکړئ، زه برکت پرې اچوم. خبره څرگنده شوه چې د ټاکلي تقدیر لپاره باید مثبت لیدلوری او د غوښتنو پوره کېدو لپاره باید هلې ځلې وشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نقال اندونه

هر انسان باید خپل په ژوند کې خپلواک واوسې او د نورو تر اغېز لاندې ژوند ونه کړي. دا د ژوند دستور دی چې لوړ فکرونه باید مطالعه شي خو د نورو کرکټرونو کاپي کول بیا د خپل د طبیعي ژوند موخه او هدف له لاسه ورکول دي. نقال یا هم له نورو څخه نقل کول د خپل ژوند پایښت مانا ورکوي او ورو ورو زوال خواته درومو نو ځکه ښه به دا وي چې خپل په پښو ودرېږو او خپل د ژوند لاره او تګلاره وټاکو، د تنقید په اړوند محمد صدیق پسرلي داسې الفاظ پېیلې دي.

نورو پسې تګ سړی خړ مخی کړي
ګرد د لارې وګوره د شپون په مخ

پسرلي صیب په پورتني بیت کې دا موږ ته په ډاګه کوي چې د نورو پسې تګ او ناخپلواک کېدل سړی بې هدفه کوي او تل به له نورو پسې تګ کوو او داسې عمل هغه شپون ته به ورته وي چې د رمو پسې تګ کوي او تل یې په مخ باندې مږې خاورې پرتې وي، چې په داسې توګه زموږ د ژوند ځاني هدف له موږ څخه ورکېږي او تل به همداسې د نورو موخې ټاکو.

د فکر لوړوالی او ټیټوالی د مقام درجې پورې نه اړوندېږي. دا چې ځینې کسان فکر کوي چې یوازې پیسه داره کس تل ښې خبرې کوي او د لوړ فکر خاوند به هم همدا وي، ځینې بیا داسې وي چې سترګې یې پیسې پټې کړې وي چې د لوړ او ټیټ توپیر کولی نه شي، غریب او بې پیسو کس د فکر خاوند نه بولي، خو یو بې فکره او د سپکې خولې خاوند چې پیسه داره وي نو بیا هم ژبور او هم فکرمن وبلل شي، خو نه! داسې نه ده، ټیټ فکر یوازې په ټیټو کې نه وي، زیات داسې کسان شته چې لوړ پوړي او شته من وي خو یو ذره د فکر تحلیل هم ورسره مل نه وي. ځکه پسرلی صیب وایي:

ټیټ فکر تنها نه وي په ټیټو کې
ډېرې کېږې لارې خو هم غر لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

جوړښت که خوځښت؟

جوړښت د یو کار تنظیم، ترتیب او پلاټ ته ویل کېږي چې د یو کار خاکه هم ورته ویلی شو خو خوځښت بیا د همدې پلاټ هغه کړنه ده چې څنګه او په کوم روش باندې یې پیلولی شو. هر کار او فعالیت په لومړي سر کې جوړښت ته اړتیا ویني چې باید د خپل تر حده پورې پرې کار وشي. جوړښت موږ ته د یو کار خاکه راڅرګندوي، چې څنګه کولی شو لومړی د یو کار ساختمان ترتیب او تنظیم کړو؟ کله چې موږ په دې باندې وتوانېدو، چې د یو کار موخه وټاکو او په لنډه او ډېره موده کې د هغه جوړښت ته د پای ټکی کېږدو نو بیا دلته اړتیا لیدل کېږل چې خوځښت څانګې ته مراجعه وکړو، ځکه د جوړښت څخه وروسته موږ د یو کار د بریالیتوب لپاره خوځښت ته اړ یو، چې خوځښت بیا زموږ د کار فعالیت را څرګندوي او د خپل له ځان سره د بریا کچه په سمه توګه تحلیلولی شو.

د جوړښت او خوځښت سوژه مې ځکه د لیکلې بنې باندې راوسته او همدارنګه په لومړي سر کې د هغوی په توپیر باندې وغږېدم، ددې لپاره لوستونکي په لومړي ګام کې د جوړښت او خوځښت توپیر وپېژني او وروسته په دې باندې پوه شي، چې په بریالي ژوند کې څنګه کولی شو چې یو فعالیت په جوړښت او خوځښت باندې پیل کړو؟

په کره توګه موده یې راته څرکنده نه ده خو د ورځو نه یوه ورځ وه چې د ټلېفون له لارې یو ملګري سره مې د لیکوالي او د کتاب چاپېدنې په اړه بحث وکړ، له ډېر تحلیل نه وروسته د خبرو نتیجه یې دا وه، چې هره لیکنه باید ژر ونه لیکل شي او هر کتاب باید ژر چاپ نه شي، ځکه نوموړي د خوځښت نه جوړښت باندې ډېر تاکید کاوه او همدارنګه ویل یې، داسې لیکنه او کتاب باید چاپ شي چې د لنډ مهالې لپاره نه، بلکې د ژوند تر پایه پورې ژوندی واوسي. بلکل! دا ثابته او ولاړه خبره ده چې باید په ژوند کې داسې کار ترسره شي چې له ذهنونو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژر بهر ونه وځي خو په کره توګه هر فعالیت او خوځښت د ستایلو وړ دی، ولو چې لنډ مهاله وي که اوږد مهاله...

په هر صورت هره لیکنه باید ژر ولیکل شي چې په داسې توګه خوځښت ته تېزښت ورکوي او د هر جوړښت له پای سره خوځښت اړین کار دی، ځکه همدغه خوځښت ده چې د جوړښت د بریا کچه را څرګندوي او خطا ګانو ته د پای ټکی ږدي، یانې داسې نه شي کېدای چې د ژوند زیاته برخه په جوړښت باندې وتړلو، ځکه بیا به د جوړښت وړتیا راسره ډېره وي خو د خوځښت توان به هغومره راسره مل نه وي او تل به په هر کار کې زړه نا زړه یو، نو ددې لپاره د ژوند هر جوړښت سره جوخت خوځښت هم اړین دی نو همدغه د جوړښت خام او لومړي کارونه دي چې مونږ بیا د خوځښت لوړې پوړیو ته رسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښنګه کولی شو په یوه ځانګه کې کار پوه واوسو؟

ددې لپاره چې موضوع مو لا ښه روښانه شي او ښنګه کولی شو په یوه ځانګه کې تکړه متخصص واوسو نو د ادبیاتو په اړوند بحث کوو!

۱ـ په ادبیاتو وپوهېږه!

ادبیات هم د نورو علومو په څېر یو علم بلل کېږي چې د هنر په لمن کې پروت ښکاري. هنر په ادبیاتو کې ښکلا رابرسېره کوي چې په لوستلو يې په ذهن کې یو ښکلی انځور پربېږدي، هغه تصویر چې هېرېدونکی نه وي. ازاد هنر په نورو علومو کې نغښتی دی او ښکلی هنر بیا ادبیاتو سره تړاو لري نو ځکه ادبي لیکنې له نورو سره توپیر او په لوستلو کې جذابیت او لېوالتیا لرونکی وي. (ادبیات د ادب جمع د زیرکۍ او هوښیارۍ په ماناوو کارېدلې ده او همدارنګه ادبیات یو ژبنی هنر دی چې واقعتونه په ښکلي او جذباتي رنګ کې وړاندې کوي او د انسان استتیک غوښتنو ته ځواب ورکوي.) ژبنی هنر همغه تحریري ادبیات بلل کېږي چې د خپل په غېږ کې رنګا رنګ هنرونه يې کارولي دي او د انسان استتیک لکه عاطفه، حواس او نورو غوښتنو ته ځواب ورکولی شي.

۲ـ ادبیات زده کړه!

ادبیات د یوه انسان کرکټرونه راسپړلي او د چلند په ډګر کې د سمون هیله ترې کوي. بناً یو ښه فلم یو ښه ممثل ته اړتیا لري همدا شان ادبیات هم یو ښه ادیب ته غېږه پرانېستې وي، تر څو د اړوند فکټورونو په ترسره کولو باندې غېږ ورته تینګه کړي. پورته مو یادوونه وکړه چې ادبیات د ادب جمع بلل کېږي نو دلته په خپل مسلک کې د تخصص په اساس ادب له استتیک (ښکلا پېژندنې) نه سربېره د کرکټر یا چلند نه هم بحث کوي چې د ستر پیغمبر حضرت محمد (ص) د سیرت په لوستلو کې خورا ګټور تمامېږي.

۳ـ د ادبیاتو اړوند کتابونه مطالعه کړه!

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا خو ښکاره خبره ده چې د اړوند تخصص په ترخ کې د يادې ځانګې طبعاً کتابونه مطالعه کېږي چې ددې کړنې په ترسره کولو کې مالومات پراخېږي او ذهن مو نوي ځيزونه پېژني او راسپړي. نو اړينه بريښي چې د ادبياتو اړوند کتابونه؛ لکه نړۍ ادبيات، پرتلييز ادبيات، ادب پېژندنه او نوره ازاده او مقيده مطالعه بايد وکړل شي چې زمونږه پوهه پرې لوړېږي او د پوړيو په فاصلو کې ګام ورو ورو وړاندې روانېږي. د ادبياتو مطالعه د يوه اديب لپاره لازمه ده چې د خپل ځانګې خورا کتابونه ولولي، ځکه په راتلونکو کې ورته ګټوره ښکاري.

۴ـ ادبياتو سره مينه ولره!

مينه او ذوق د هر مسلک لپاره اړين شرطونه دي، ځکه په کوم مسلک کې چې مينه نه وي نو د زړه سوړ والی هم په کې ليدل کېږي. هر هنر ذاتي نه دی چې نسل په نسل پاتې شي، بلکې کسبي بلل کېږي، ياني که يوه کورنۍ له ادب سره ډېره مينه ولري خو که د کورنۍ يو غړی هم علاقه له ادب سره ونه ښايي نو کورنۍ نه شي کولی چې نوموړی کس دې ته اړ کړي تر څو ادبيات ولولي يا هم مينه ورسره پيدا کړي، دا يو ناشونی کار دی، ځکه ذوق او مينه نوموړي پورې اړونديږي نو خامخا ټاکل هم د هغه په واک کې وي. دا اوس څرګنده شوه چې په کوم برخه کې علاقه وي نو ښه پای مومي، همدارنګه ادبيات او نور مسلک هم سختې مينې ته اړتيا لري، ځکه مينه مونږه اړ کوي چې يادې ځانګې کې لېوالتيا پيدا کړو.

۵ـ ادبي بحثونه او مقالې وڅاره!

د ادبي بحثونو لپاره په غونډو کې ونډه موږ سره مرسته کوي چې نوي مسايل د ادبياتو په برخه کې خپلې حافظې ته وسپارو. کله چې موږ غواړو په يوه ځانګه کې کار پوه يا متخصص واوسو نو اړينه ده چې د مطالعې ترڅنګ په ادبي بحثونو او غونډو کې خورا ونډه واخلو، ځکه ډېرې ځيزونه رامخته کېږي چې کېدای شي نوي به مو اورېدلي او لېدلي وي، همدا شان د مقالو څارل په تخصص کې را سره مرسته کوي چې داسې نوي ځيزونه ومونډو چې تر اوسه پورې به مو، نه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتاب او نه په کوم علمي بحث یا غونډه کې اورېدلې وي، بناً ځینې معتبرې مقالې باید ولوستل شي چې نوي موضوعات په خپل لمن کې خامخا لري، چې طبعاً ورسره ذهن مو پراخېږي.

٦ـ لیکوال سره لېوالتیا پیدا کړه!

لیکوال سره لېوالتیا ددې لامل کېږي چې یو کتاب ډېر په مینه ولولو او د لیکوال له لېوالتیا څخه وروسته لیکنې خوندورې برېښي او د ذهن جذبیت هم په کې نغښتی وي. زه د هر لیکوال لیکنې نه خوښه وم، ځکه هر لیکوال د ښه لیکلو هنر نه لري خو زه هغه لیکوال سره مینه لرم او د لیکنو لوست لېوالتیا یې راسره وي، چې په لیکنو کې یې روانتیا نغښتې وي، نه پېچلتیا؛ ځکه د یوه ښه لیکوال د لیکنو مطالعې نه وروسته موږ ته د لیکلو انګیزه رابښي او اړ کېږو چې موږ هم په راتلونکي کې یو څه ولیکو نو هر لوستونکی باید د خپل د خوښې لیکوال وپېژني.

٧ـ ورځني لیکل!

څنګه کولی شو چې کار پوه واوسو؟ ددې موضوع د روښانولو لپاره مو ادبیات بحث وټاکه نو یادوول یې اړین برېښي، ځکه چې ادبیات له لیکوالۍ سره خوندي دی، ادبیات موږ ته د لیکوالۍ هنر راښیي، څنګه کولی شو ښه لیکنه وکړو، کومه زاویې په نظر کې ونیسو، د جملو تړل، روان ګراف او نور... دلته خبره د لیکوالۍ تسلسل وه، چې هره ورځ لیکنه د لیکوالۍ هنر زیاتوي. دا یوه مالومه خبره ده چې هر کار په تمرین او مشق سره لوړېږي او همدارنګه هنر هم ورسره ورو ورو زده کېږي نو ورځني لیکل د ښه لیکوال تعبیر کولی شي.

٨ـ وړاندوینه او ویناوالي!

په اوسني عصر یانې په یویشتمه پېړۍ کې ټکنالوژي خورا پرمختګ کړی دی چې موږ له ټولې نړۍ سره وصلولی شي، له دې خبرې مې مطلب دا ؤ چې اوس موږ ډېر په اسانه لاره د خپل نظریات نړۍ ته وړاندې کولی شو. پخوا به مو د خپل نظر تر یوې غونډې پورې محدودېده، خو اوس اړ یو چې د خپل نظرونه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټکنالوژۍ له لارې تر نړۍ ورسوو. د نظر شریکول زموږ ادبي شعور لا زیاتوي او د سبا لپاره په لویو غونډو او مجالسو کې په یوه ټاکلي موضوع بحث کولی شو. یوه بله وړاندوینه دا وه چې زموږ ذهن هغه منگي ته ورته دی چې یو کس په کې دوه ډوله پیسې ور اچوي، لومړۍ اوسپنیزې او دویم یې کاغذي دي، طبعاً ښکاره خبره ده چې اوسپینیزې پیسې کم ارزښته دي او د کاغذي پیسو ارزښت لوړ بریښي، یانې باید موږ هم د خپل ذهن ته با ارزښته څیزونه وسپارو، چې د ذهن په ډکېدو او په گټه اخیستلو کې ارزښتمنه تمام شي.

همدا راز د ویناوالي فن زموږ د پوهې لپاره ډېر مهم ټکی دی، څکه که مونږه ډېره پوهه ولرو او ویناوالي فن مو زده نه وي نو نه شو کولی چې په ادبي بحثونو کې ونډه یا د خپل نظر شریک کړو نو بناً د پوهې تر څنگ د ښه ویناوالي فن اړین دی چې څنگه کولی شو مقابل لوری د خپل له پوهې څخه اغېزمن او وپوهاوو.

۹ـ د ادبیاتو پوهنځی ولوله!

هر لیکوال او هر شاعر پرته د ادبیاتو پوهنځۍ لوست څخه خورا ستونزې په یادې ځانگې کې لري. د ادبیاتو پوهنځۍ موږ نه یو ښه ادیب جوړولی شي او د خپل په هر مسلک کې پرته له پوهنځي او تخصص نه؛ که موږ هر څومره مهارت ولرو خو بیا هم بې مهارته یادېږو یا د خپل ستونزې په یادې ځانگې کې خامخا لرو، څکه په ادبیاتو کې هغه څه لوستل کېږي چې د یوه ادیب شعور اوج سلنې ته رسولای شي، یا په ادبیاتو کې د هغه اړوند موضوعات یا مالومات تدریس کېږي چې په لوستلو یې هر څوک یو ښه ادیب جوړېدای شي او هر اړخیز تخصص د خپل له ځانگې لاسته راوړلی شي، نو د ادبیاتو پوهنځۍ لوستل یا د هر مسلک د مهارت لوړېدو لپاره د هرې پوهنځۍ لوستل د تخصص په برخه کې تکړه کارپوه روزي.

ـ د بحث اغېزمنتیا لپاره مو څکه یو مسلک وټاکه او د هغه په اړوند مو شماره وار بحث وکړ چې موضوع لا ښه څرگنده شي، چې په یوه مسلک کې ښه کار پوه باید کومې مرحلې طی کړي نو تاسو که په هر مسلک کې یاستئ نو یادې مرحلې په خپل مسلک کې خامخا عملي کولی شئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیال او تصور رامنځته کړئ!

ـ خیال

خیال د هر انسان لپاره یوه بله غیر حقیقي او نه لمس کېدونکې نړۍ ده چې هر انسان ددې نړۍ جوړول غواړي، خو ګواکې ناشونې رابرېښي. خیال ناخود اګاه د هغو هیلو وزرونه دي چې تر لوړو غرونو پورې پرې الوزي او خیال پلو وهي، خو وروسته وزرونه یې سوځي او د خیال پردازۍ مانۍ یې ړنګه شي. ګل پاچا الفت په خپل نثري کلیات کې لیکلي، (خیال هغه پټه قوه ده چې له ښکار کولو وړاندې نه وي، خو یو دم ځان را ښرګندوي، په خیال کې مانۍ جوړول یا خیال پلو وهل پخوا نه ؤ، خو یو دم یې په ذهن کې یوه مانۍ جوړه کړې او یا خیال پلو ووهي.) نو خیال د ذهني تخلیق هغه پېښه ده چې واقعیت نه لري او تل تخیيلي ځيزونه راپېژني، یانې نوي څېرې او انځورونه را ترسموي چې په فکر کولو کې راسره مرسته کوي نو ځکه الفت صیب وایي: (د انسان د فکر او عقل مانۍ په خیال ولاړه ده او د ملتونو په حیات کې ډېره ستره او مهمه برخه لري.) نابېره واقعه او ښکلی حس چې د انسان په ذهن کې ګرد راګرځي خو چې حقیقت ونه لري خیال بلل کېږي.

خیال او خیال پردازي د هر انسان راتلونکې لپاره ګټوره تمامېږي، یانې خیال پردازي هغه انځورونه راښیي چې هڅوونکي دي، چې (ای کاش زه داسې وای!) هر انسان باید د خپل ځان ته د خیال پردازۍ حق ورکړي، تر هغو چې د خپل د هیلو خوبونه ووینې، ځینې د تعلیم خیال پردازي کوي او ځینې هم د شتمنۍ؛ نو خیال د اسمان له ورېځو جګه پوړۍ ده چې لاس ورته نه رسېږي خو ددې تمه لرو چې یوه ورځ د اسمان له ورېځو لوړ والوزو.

ـ تصور

کالرېج وایي: (چې تصور دوه درجې لري، یو یې ابتدایي او دویمه یې ثانوي. انسان چې کوم حواس او تاثیرات اخېستي دي نو دا په ابتدایي درجه کې په ذهن کې راټول شوي وي او د مړو په څېر پراته وي خو په ثانوي تصور کې له حواسو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تاثیراتو نه چې په مغزو کې پخوا پراته دي له هغو نه یو نوی شي په لاس راځي.) یانې تصور یو خوځنده انځور دی، چې په لیدو یې مړه څیزونه را ژوندي کوي. لکه څرنګه چې پورته یادوونه وشوه تصور په دوه څانګو وېشنه مومي، یو یې ابتدایي او بل یې ثانوي دی، چې ابتدایي د نوي څیز په لید سره ذهن ته ور غورځي او ثانوي د مخکیني له انځوره مرسته اخلي چې مړه څېره رابرسېره کړي نو د تصور انځور د فطرت په لوړه راځلېږي چې ور رسېدل یې مزل او هوډ ته اړتیا لري.

تصور د حقیقي نړۍ فکرونه راپاروي او ذهن ته د لیدلوري تصویر منعکسه وي. تصور لرونکي کسان تل د خپل موخې ښاري او هیلو ته د حقیقت جامه ور اغوندي، نو اړینه ده هر وګړی د خپلې موخې لپاره د یوه تصوراتو بڼ خړوبه کړي تر څو چې د خپلو هیلو مانۍ ته پرې ورسېږي. په پای کې د خیال نړۍ او خیال پردازي وزرونو سره سره تصور د تصویر جوړولو مهم رول لوبوي، که هر بریالی انسان له خیالي نړۍ سره د تصوراتو ګلان وګرل، زما په ګومان د اسمان ورېځو ته رسېدل یې ناشونی نه ده.

ـ خلاقیت

خلاقیت یو ابتکار ته اړتیا لري. یوه پوښتنه تل به له ماسره ملګرې وه، څنګه کولی شو خلاق واوسو؟ نو اړینه ده نوي کارونه ترسره کړو، چې نوي څیزونه رامنځته شي. مثلا: په لیکوالۍ کې هغه وخت کولی شو یوه لیکنه مو خلاقیت ته وسپارو چې زمونږه معنوي پانګه ډېره درنه وي، یانې نوي مالوماتونه ترلاسه کړو او نوي کتابونه مطالعه کړو چې نوي موضوعات په خلاقیت کې راسره مرسته کولی شي، نو خلاقیت نوي څېزونو ته اړتیا لري او تل د نوي تصویرونه په لټه کې وي. که یو څوک ودان پوه وي نو باید له ټولو ودان پوهانو نه په توپیر سره باید داسې د کور ډیزاین طرحه کړي چې لا تر اوسه طرحه شوی نه وي او نوې طرحه وبلل شي نو بیا خلاقیت تر لاسه کولی شي یا هم یو فنکار باید داسې یو څیز رامنځته کړي چې د ټولو لپاره جالب او نوی څیز وي چې په لیدو سره یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا ټول وواییي، چې واقعاً جوړوونکی یې ډېر خلاق سړی دی. ښاغلی الیور ساکس د خلاقیت په اړه وایي: (هوښ، تخییل، استعداد او خلاقیت که د پوهې او مهارت بنسټ ونه لري نو کوم ځای ته نه شي رسېدلای.) بناً په خلاقیت کې او څنګه کولی شو خلاق واوسو؟ د هوښ، تخییل، استعداد ترڅنګ پوهه راسره مرسته کوي چې یو ښه خلاق کس واوسېږو. په پای کې دا بیت:

له خیالونو نه مانۍ تصور جوړ کړم
خلاقیت مې هم په دا دی ور رسېږم

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیر مو په یووالي کې دی!

په هر کار کې یووالی برکت راولي او یووالی د واحد فکرونو استازیتوب کوي. یووالی او واحد فکرونه په مشورت او مصلحت کې د یو کار د پرمختګ لامل کېږي او همدارنګه همدا درې ځیزونه د بریا لارې چارې موږ ته ښودلی شي. خوشحال خان ختک او خان عبدالغفار خان د پښتنو یووالي لپاره ډېر کارونه وکړل او د خپل دې سیمې او هېواد وګړي یې تر یو ځایه پورې راغونډ کړل، ځکه چې خوشحال خان او خان عبدالغفار خان په دې باندې پوهېدل چې په یووالي کې برکت وي او برکت د پرمختګ لامل کېږي او همدا راز واحد فکرونه کولی شي چې ډېرې مشورې وکړي او د بریا لپاره ډېرې لارې چارې وکېندي. مهاتما ګاندي د هند ولسونو یووالي لپاره ډېرې هڅې وکړې او وغوښتل یې ترڅو د خپل هېواد د خپلواکۍ لپاره مزل وکړي او د هند وګړي یووالي ته راوبولي، ځکه چې ګاندي پوهېده منفرد فکرونه په یوازې نه شي کولی خپل هدف او موخې ته ژر ورسېږي نو ګاندي د هند زیاترو سیمو ته مزل وکړ او د هند وګړي یې یووالي ته راوبلل او د خپل منفرد فکرونه یې واحد کړل، چې په داسې توګه په یو څه موده کې د خپل هېواد خپلواکي یې ترلاسه کړه.

همدا راز الله تعالی په سپېڅلي اسلام دین کې په یووالي او مشورت باندې په قران کریم کې ایاتونه ذکر کړي او یادوونه یې کړې چې په یووالي او مشورت کې خیر او برکت نغښتی دی، نو له یو بل سره مشوره وکړئ تر څو واحد فکرونه رامنځته شي، چې په داسې توګه د پرمختګ خیالونه په رښتیا باند بدلېږي او د راتلونکي لپاره نوي طرحې او د ستونزو لارې چارې هم سمبالولی شو.

دا چې د اسلام دین تر دې ځایه پرمختګ وکړ او د نړۍ اکثره کافران مسلمانان شول او د اسلام دښمنانو ته یې ماته ورکړه، یوازینی لامل یې مشورت، یووالی او د ټاکلي موخې واحد فکرونه ول، چې بلاخره د اسلام دین بریا وګټله او خپل هدف ته ورسېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یووالي خیر لپاره مشورت ډېر مهم ټکی ګڼل کېږي، ځکه چې مشورت د یوې لارې او موخې لپاره بېلابېل زاویې موږ ته راڅېړي او د ښه پرمختګ لارې چارې ټاکي، تر څو له ماتې سره مخ نه شو او د واحد فکرونو یوشانوالی رامنځته کړو. یوه مشهوره مقوله هم شتون لري چې وايي: (بریا مو په یووالي کې ده.) او ددې په اړوند خوشحال خان خټک د مصلحت لپاره داسې بیت را څرګندوي:

نوراني کا هغه ځای چې سره کښېني
دیرینه څلور هوښیار په مشورت

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ذهن ورزش

د ذهن تقویت د هر انسان لپاره اړین برېښي، ځکه که ذهن مو پیاوړی وي نو خامخا د یوې مسئلې حل لپاره ژر فکر کولی شو، د تحلیل لټون به مو ژر کار کوي او په هر ځای کې د زیرک او هوښیار په نامه به یادېږو. د ذهن ورزش لامل ګرځي چې د دماغ حافظه مو رېفرش او بیا تازه شي، د ټولو مسایلو ځایولو کې به د سر درد سره نه مخامخ کېږو، هر خبره به ژر یادوو او د یادښت حافظه به مو پیاوړې وي.

نو اوس څه کارونه باید وکړو چې د ذهن ورزش رامنځته شي؟ هر سهار اړینه ده چې باید د قران کریم قرائت وکړو، احتیاطاً د ذهني فشار د رامنځته کېدو او یا هم د کم فکرۍ له امله هر سهار اووه بادامه باید وخوړل شي، د مطالعې مهالوېش باید ولرو، هر سهار باید خپل د خوښې موضوع مطالعه کړو چې په داسې توګه هم د مالوماتو زېرمه مو پیاوړې کېږي او هم د ذهن ورزش رامنځته کېږي خو چې ذهني ارامښت ولرو؛ سهار باید لږ طبیعت ته هم سر ور ښکاره کړو، تازه هوا تنفس کړو، اوږدې اوږدې ساه ګانې واخلو او له ښکلو ګلانو سره باید اړیکه ولرو، ځکه ویل کېږي چې له ګلانو سره اړیکه انسان ځوان ساتي.

همدارنګه د سالمه خواړو خوړل هم لامل ګرځي چې د ذهن په تقویت کې راسره مرسته وکړي. هر ورځ بدني ورزش او تمرین ددې ښکارندويي کوي چې صحت او روغتیا مو سالمه او برابره وي، کله چې روغتیا مو سمه وه نو خامخا ذهن مو هم پرې پیاوړی کېږي. د مسواک کارول په شرعي لحاظ سربېره، د طبابت له لحاظه د مسواک کارول هم غاښونه پاکوي او هم د ذهن پیاوړتیا سبب ګرځي. همداشان باید خپل ژوند کې له منفي افکارو څخه تل ځان او ذهن مو وژغورو، ځکه منفي افکار لامل کېږي چې د ذهن جنازه مو پورته کړو او ذهن مو مرګ سره مخامخ شي نو اړینه ده چې مثبت فکر وکړو او هر کار ته له مثبتې زاویې نظر وشي. په پای کې د همدومره کارونو ترڅنګ د انسان اړتیا بر بنا خوب هم اړین برېښي، ځکه پر ذهن باندې ډېر کار کول، د ذهن ستړیا سره مخامخ کېږو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو لازمه ګڼل کېږي چې د ذهن ارامښت لپاره خوب هم باید وشي ځکه خوب ذهني ارامښت رامنځته کوي او د ذهن ورزش هم بلل کېږي.
پورته یاد شوي څیزونه هغه برخې دي که چېرې خپل په ژوند کې سم مدیریت شي نو باوري یم چې د ذهن ورزش په مرسته بشپړ پیاوړتیا او لویه حافظه ترلاسه کولی شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په یوه لاره دوه ځلي مه ځه!

انسان په ژوند کې ډېرې خطاء ګانې کوي خو د حل لارو لپاره يې په بل لوري باندې ازمايښت هم ترسره کولی شي، تر څو د بريا چانس ومومي. انسانان له خطاء ګانو ډک مخلوقات بلل کېږي، ځکه انسانان کامل نه دي او په یو کار کې حتمن یو ځلي خطاء ترسره کوي، خو په دويم وار باندې د بريا لار مومي. دا چې موږ په یوه لار باندې دوه ځلي مزل کوو او په هر مزل کې ماته خورو نو باید ځان هم قانع کړو، چې دا لاره ډېره ژوره ده او مزل کول په دې لار باندې نور ناشونی دی، ځکه په هر ځلي تکل باندې ماته خورو نو باید خپل لوری بدل کړو. هغه یوه مشهور معقوله ده، يو وار اشتباه خطاء ګڼل کېږي، مګر دوه ځلي ناپوهي ده. په یوه لار باندې دوه ځلي تلل د وخت ضايعه هم ده، ځکه چې که موږ په همغه لار باندې هر ځلي ځو او موږ ماتې سره مخامخېږو نو د ضايعه شوي وخت په خاطر پښېماني لا نور هم د وخت ضايعه بلل کېږي او باید ژر خپل لید لوري ته بدلون ورکړو. وين ډاير وايي: (که موږ چانس ونه ازمايو نو چانس هم نه لرو!) فرض کوو؛ د يوې موخې تکل لپاره په یوه لاره باندې مزل کوو او تر زياته پيمانه لاره مو هم طی کړې ده، په نيمې لارې کې له ژور خنډ سره مخامخېږو، نو باید داسې فکر ونه کړو چې موږ ماته وخوړه او باید بېرته راوګرځو، نه! د راګرځېدو منفي فکر باید له دماغه وباسو او باید له فکر څخه مو کار واخلو، که هر ځلي په همدې لارې راشو نو خامخا له ماتې سره مخامخېږو او دا مو باید په فکر کې ځای کړو، چې که يو وار له خنډ سره مخامخ شولو، د بل ځلي لپاره باید ترې تجربه لاسته راشي، خپل لوري ته بدلون ورکړو او په یوه لاره باندې دوه ځلي لاړ نه شو. مشهور متل دی او همدې متل په څېر، ازمايښت شوي لارې باندې يو ځلي لاړ شو او د بيا ځلي لپاره یې تجربه وګڼو. (مار چيچلی يو وار له سوري څخه چيچل کېږي.) همدا راز، بېلابېلو لارو باندې هر ځلي تلل که موږ ماتې سره مخامخوي نو باید ناهيلي نه شو، ځکه حتمن د حل یوه لاره شته او ښاغلی برايان ټريسي د همدې خبرې په اړوند داسې وايي: (تاريخ راښيي، انسان خپل ژوند هر

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخت په ستونزو او مشکلاتو کې پیل کړی دی؛ خو بیا هم د انسان لپاره یوه پرانیستې لاره وي او د امید څرک لیدل کېږي؛ خو دا لاره د هغو خلکو لپاره وي، چې هغوی د لارې له بندو دروازو سره سرونه نه وهي، بلکې له نورو خواو د ځان لپاره یوه چوله پیدا کوي... که پېښې هر څومره درنې او غټې وي، خو د هغو تلافي امکان د انسان لپاره پیدا کېدلی شي. په دې نړۍ کې هېڅ داسې شی نه شته، چې انسان دې دومره له پښو وغورځوي، چې هغه د بیا لپاره د ژوند کولو وړتیا ونه لري او ودې نه شي کړای، چې خپل ژوند د دویم ځل لپاره په نوې بڼه پیل کړي.) نو د هدف په هره لاره کې ماته شتون لري خو د ماتې تکرار د هدف تکل لپاره زړه سوړوالی رامنځته کوي نو باید که یوه لاره د تګ لپاره شونې نه وي نو باید بیا ځلي پرې رانه شو او په کار ده چې خپل لوری بدل کړو او په بله لاره لاړ شو.

تفکیک:

ښه باید ښه وګڼو او بد باید بد؛ موږ باید د ښو او بدو تر منځ د منطق تفکیک ولرو. خطاء یوه اشتباه ده او اشتباه د راتلونکي لپاره تجربه ګرځي. تفکیک د هر انسان لپاره خورا مهم دی چې باید د تفکیک هنر لرونکی وي او تل د بریا یوه لاره ونه ازمايي، یانې د متفاوت لید له لوري بېلابېلې لارې وڅېړلې او پرې مزل وکړي، ځکه خامخا یوه لاره د بریا خواته غځېدلې وي او موږ د موخو خواته بدرګه کوي. نو تفکیک باید د ژوند یوه برخه وګرځوو او د همدې تفکیک په وسیله باید فکر وکړو او د خپل له منطق څخه ګټه پورته کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رواني اندېښنه

د ماشومتوب دوران د انسان پر ټول ژوند اغېز درلودلی شي، څېړونکي او طبيبان وايي: کله چې ماشوم د مور په نس کې وي، دده چاپېريال پر ده اغېزه کوي، په دغه موده کې رامنځته شوې پېښې د ژوندانه تر پايه اغېزناکې وي او مور ته توصيه کېږي چې کله يې ماشوم په نس کې وي نو ځان دې خوښ وساتي، له جنجالونو، تاوتريخوالي، اوچتو او غږ جوړونکو او نور داسې کړنو او چاپېرياليزو پېښو نه دې ځان لېرې وساتي چې په ماشوم باندې بده اغېزه لري. جګړه ييزه ستراتېژي او د چاپېرياليزم تاوتريخوالی د ماشوم په روان باندې منفي اغېزه کوي، چې دا منفي لړۍ بيا د ژوند تر پايه پورې د خپل له ځان سره ښه ليد لوری نه لري.

کله چې ماشوم په يوه جګړه ييزه ستراتېژيک حالت کې سترګې نړۍ ته پرانېزي نو خامخا دا حالت د ماشوم په ذهن کې ظبط کېږي چې وروسته د جګړه ييزو وسلو په غږ باندې د پوزېشن (حالت) روان ګراف په لوړېدو ځي او په پای کې رواني تکليفونه لوړېږي.
(څېړونو ښودلې چې ۹۹ په سلو کې هغه ماشومان چې په کورنۍ کې يې تاوتريخوالی وي په خپله ډېر غوسه ناکه او له تاوتريخوالي ډک وي.) ددې خبرې مطلب دا دی چې جګړه ييز ستراتېژي غږونه او د باروتو غبار په انسانانو او خصوصاً په ماشومانو کې يو جګړه ييزم فکر په دماغ کې ور ځايوي، چې دا پاينټ په ذهن کې قهر، نا انډولتيا، بې اتفاقي او نور ناسم عرفونه په يوې ټولنې کې را پنځوي او په تنکي ځوانانو کې نتيجه به يې دا وي چې په لوبو او نورو خوشحاليانو کې د جګړه ييز ستراتېژيک وسلو او غږونو سره زړه ښه کوي او حتی يو ماشوم به د اکټېنګ په طور په مقابل لوري د لاس په وسيله ډزې کوي، چې له دې څخه دا انګېرل کېږي چې جګړه ييزه مبارزه په رواني اندېښنو باندې را اوړي او خپل غېږ کې منفي ټکي رانغاړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه که په یو هېواد کې جګړه ییز ستراتېژیک تاوتریخوالی حاکم وي نو په هغه هېواد کې د یووالي مزه نه لیدل کېږي او تل به مینه په نفرت باندې اوړي او د ځایي اداري جوړوونه به لړه ستونزمنه رابرېښي؛ نو بناً باید د منطق له لوري، علمي پنځوونې او ښوونیز زده کړو ته باید وده ورکړو تر څو تړلې دروازه په ټاکلي هنر سره خلاصه کړو او د یوې اداري کړکیچو لپاره حل لارې پرانېزو.

هره کورنۍ یو رهبر لري او هر هېواد یو ښه رهبر ته سترګې نېولې وي، فرض کوو؛ د یوې کورنۍ په اندولتیا کې تاوتریخوالی لوړېږي چې نتیجه یې د مینې محبت ګراف راټيټوي او د ماشومانو په رواني اندېښنو باندې منفي اغېزه ښندي، همدارنګه د یوه هېواد جګړه ییزه ستراتېژي په رواني حالت کې ښه نه انګېرل کېږي او نتیجه ګیري به یې جنون، ډار، خوب کې خبرې، بد خویي او نورې ناخوالې د خپل لمن کې درلودلی شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولې زما وخت ضایعه شو؟

ولې زما وخت ضایعه شو؟ هغه پوښتنه ده چې موږ د وخت ارزښت ته متوجې کوي او د وخت ځانګړنې په ترتیب ډول را څرګندوي. همدارنګه د تېر وخت پښېماني او د راتلونکي طلایي فرصت څخه موږ خبروي. د وخت ارزښت په تړاو په قران او په احادیثو کې ډېر ټینګار ورته شوی دی چې غافل انسانان باید پرې عمل وکړي.

الله تعالی د زیاترو سورتونو په پیل کې په بېلابېلو وختونو قسم یاد کړی، ددې لپاره چې د وخت ارزښت څرګند کړي او د هغه لوی والي او ګټورتیا ته د خپل د بنده ګانو پام ور واړوي. لکه په لاندې سورتونو کې په وخت باندې الله تعالی قسم یاد کړی دی، لکه: الیل، الفجر، الضحی، العصر؛ هغه وختونه دي چې د ورځې، شپې، سهار او غرمې د وخت یادوونه په کې شوې ده. د پیغمبر ص په حدیثونو کې هم د وخت ارزښت ستاینه شوې ده، له معاذ ابن جبل نه روایت دی چې رسو الله صلی الله و علیه وسلم وفرمایل: (د الله بنده به د قیامت په ورځ تر هغو ولاړ وي. تر څو پورې چې د څلورو شیانو په هلکه ونه پوښتل شي: د هغه د ژوند او دا چې څنګه یې تېر کړ؛ د هغه د ځوانۍ چې څه ګټه یې ترې پورته کړه؛ د هغه د شتمنۍ چې له کومو لارو یې وګټله او څنګه یې ولګوله؛ او د هغه د علم په اړوند چې څه ګټه یې ترې واخېسته.)

د وخت ځانګړنې دا دي چې وخت ډېر ژر تېرېږي، تېر شوی وخت نه بېرته راګرځي او نه بدیل لري، وخت د انسان تر ټولو ګرانبیه شتمني ده. ددې ترڅنګ د وخت پر وړاندې د مسلمانانو دنده دا ده چې له وخت څخه باید د ګټې اخیستنې لېوالتیا ولري، په اوزګار وخت کې سم کارونه ترسره کړي، ښو کارونو ته بېړه ولري، د وخت تېرېدا ته پاملرنه وکړي، د وخت سالمه مدیریت ایجاد کړي، هر کار په خپل وخت ترسره کړي، د غوره وختونو په لټون کې واوسي، د سالمه ورځنې ژوند مهالوېش ترتیب کړي، د پرون، نن او سبا تر منځ توپیر وکړي، له

(c) ketabton.com: The Digital Library

راتلونکي سره له حده زیاته مینه ولري او د راتلونکي په هکله منفي لیدلوری له منځه یوسي، بلکې مثبت، ښه لیدلوری او هیلو ته وده ورکړي.

ولې زما وخت ضایعه شو؟ کله چې په ځینو وختونو کې زما وخت ناحقه ضایعه کېږي، بیا نو له ځانه پوښتم چې ولې زما وخت ضایعه شو، کاشکې ددې وخت پر ځای مې یو بل ګټور کار ترسره کړې وای. دا پوښتنه هر کله ما دې ته متوجې کوي چې وخت ته په درنه سترګه وګورم، د خپل وخت په ارزښت باندې پوه شم او نور خپل وخت بې ځایه ضایعه نه کړم. په تېر وخت باندې مو باید ډېر فوکس (تمرکز) نه وي، نن او سبا زموږ راتلونکی دی، د تېر شوي وخت په تړاو رحمان بابا وایي:

تېر ساعت په مثال مړی د لحد دی

مړ چا نه دی ژوندی کړی په ژړا

(c) ketabton.com: The Digital Library

نژدې څارنه

په اعتماد نفس کتاب کې راغلي دي (مسووليت ومنئ؛ چې خلک درته مسووليتونه در وسپاري، ښاد او روغ پاتې شئ. د خپلو کارونو او ژوند لپاره د بدوالي او ښه والي په ګډون مسووليت ومنئ، چې د مشرتابه مقام ته ورسېږئ او له هغو کسانو څخه واوسئ چې نور خلک درباندې ډاډه شي او دا به ستاسو بدله درکړي.) کله چې خپله دنده او مسووليت مو په ژوره توګه وپېژنده او د رهبر يا مدير ځانګړنې مو په ځان کې پيدا کړې نو ددې ترڅنګ نژدې څارنه هغه پاينټ دی چې يو رهبر يا مدير دا ځانګړنه په خپل ځان کې بايد پيدا کړي، څکه نژدې څارنه لامل ګرځي چې د يو کار ښه والی او بدوالی په سمه توګه وڅارو او د يو حل لاره ورته ومومو. مثلا، زه په يو دفتر کې د مدير په توګه وګمارل شوم او زما مسووليتونه هم لوړېږي او بايد خپل مسووليتونه وپېژنم چې يو مدير، د مدير په توګه څومره ژمن او مسووليت لري چې ټول دفتر نه نژدې څارنه وکړي. يا فرض کوو؛ زه د يو کور رهبر يم. د مسووليتونو ترڅنګ نژدې څارنه هغه ځانګړنه ده چې ما ته ځواک راکوي، چې د کورنۍ هر غړی په جلا ډول وڅارم او د هغوی ستونزو او غوښتنو ته ورسېږم. نژدې څارنه د يو اداري مديريت لپاره اړينه برېښي خو فرق نه کوي چې هغه دفتر يا کور او يا که د چا شخصي ژوند وي؛ اړينه دا ده چې په شخصي ژوند کې هم نژدې څارنه زده کړو او د خپل کارونه ته ډېر په پام سره او د خپلو تر سترګو لاندې يې تېر کړو، چې په داسې توګه زموږ کار پاک او سم راځي. که يوه مستري يا نجار يا هم بل کسبه کار که زموږ کوم څيز جوړوي، نو وروسته له جوړولو نه خامخا د خپل څيز يو ځل د سترګو لاندې تېروو او ددغې پوښتنې ځواب را پيدا کوو، چې ايا زما څيز يې سم جوړ کړی دی او کنه؟ همدا نژدې څارنه ده چې د يو چا د کار کره توب او د يو څيز له جوړېدو څخه باوري کېږو. نو په هر ډګر کې نژدې څارنه بايد زده کړو، څکه همدا ټکی لام ګرځي چې د يو کار دقيقتيا او کره توب څرګند شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له مخپاڼې نه څنګه ګټه پورته کړو؟

مخپاڼه (فیسبوک) یوه ټولنیزه شبکه ده چې زیاتره کسان د اګاهي، د مالوماتو زېرمه او د مالوماتو خپرولو په اړوند ترې ګټه اخلي. اوس پوښتنه دلته رازېږي چې د مخپاڼې ګټه اخیستونکي مخپاڼې ته له کومې زاویې ګوري او په کومه برخه کې دوی ته مرستندوی تمامېږي؟ کله کله له ځانه سره فکر کوم چې اکثره کسان وینم د مخپاڼې فعالولو لپاره پیسې مصرفوي خو د مخپاڼې نه سمه ګټه نه شي پورته کولی، کېدای شي د مخپاڼې له سم ګټې اخیستنې نه خبر نه وي او یا هم نپوهېږي چې مخپاڼه یانې څه او د څه لپاره جوړه شوې ده؟

زه په ورځ کې دوه ځلي له مخپاڼي نه ډېره زیاته ګټه پورته کوم، سهار ۷:۳۰ـ ۹ بجو پورې؛ ځکه په دې وخت کې مخپاڼه ډېره څارم چې ورځني پېښو نه ځان خبر کړم، رسنیزې پاڼې څارم او د نامتو لیکوالانو او سیاسونو مخپاڼې هم ورسره څارم، ځکه کېدای شي داسې یو پوسټ یې خپور کړی وي چې د ویلو وړ وي او ما ته ګټور تمام شي. په دې وخت کې که کومه لیکنه ولرم نو ویب پاڼو ته یې ور استوم، چې لوستونکي ترې ګټه پورته کړي. بل له ۴ ـ ۶ بجو پورې یو ځل بیا مخپاڼه څارم او په دې وخت کې که کوم لیکنه ولرم نو د خپل مخپاڼې لیدونکو ته یې وړاندې کوم او د سهار ټایم په شان یو ځل بیا رسنیزې او نورې پاڼې ګورم.

ما سره په مخپاڼه کې داسې کسان ملګري دي چې نامتو لیکوالان، لوړ پوړي او ښه سیاسون دي خو ترڅنګ یې داسې کسان هم شته چې یوې لیکنې او انځور ته د کامېنټ ورکولو تحلیل هم نه لري چې د عامه پوهاوي لپاره یو ځل مې داسې یو پوسټ خپور کړ، (په مخپاڼه کې ډېر داسې لیکنې خپرېږي چې لوستونکي یې کمرنګه برېښي، یا دوی په لوست باندې نپوهېږي یا هم د نظر «کامېنټ» ورکولو تحلیل نه لري. که یو څو انځورونه له یوې لیکنې سره خپاره شي، ځینې د انځور او لیکنې مفهوم اخلي بیا د خپل نظر پرېږدي، ځینې خو بیا لیکنې ته بیخي نه ګوري، ښکلی، زبردست، انتیک، هسک او تاند... او نور صفتونه پسې کتار کړي. جالبه خو دا ده زموږ کوم ملګري لیکنه یې لوستلې نه ده، انځور ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې کتلي او په کامېنټ کې یې ورته «ښکلی انځور» لیکلی ده خو خبر له دې نه ده چې هغه کس وفات شوی دی چې باید انا الله و انا الیه راجعون ورته ولیکل شي. ځینې بې ولسته امضاء وکړي او ځینې خو بې خلطې درز ورکړي. تمه ده چې مخپاڼه مو د خپل د مالوماتو پانگه وگرځوئ او هره لیکنه مو مخې ته راتله یو ځل یې هرو مرو ولولئ، داسې د مطالعې ځواک مو پیاوړی کېږي.)

اصلي او اساسي موضوع دا ده چې مخپاڼې نه څنگه گټه اخیستی شو؟ لومړی دا چې د مخپاڼې ډېر روږدیان باید نه شو، که لوستونکي یوو، نو باید د مناسبو لیکنو په لټه کې واوسو او که لیکوالان یو باید مالوماتي لیکنې خپرې کړو، همداسې شاعران هم؛ له مخپاڼې نه ډېره گټه اخیستنه مو له نورو کارونونه پرېږدي نو باید په ورځ کې یو وخت یا دوه ځانگړي وختونه ورته وټاکو او له مخپاڼې نه سمه گټه پورته کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثبت یا منفي

فرض کوو؛ د ژوند په چارو کې یوې لوړې ژورې سره مخ کېږو او د نه شو کولی تصور خپل فکر کې زېږوو، چې طبعاً دا دوه پوښتنې رامخته کېږي چې ایا دا کار زما له وسې پوره ده او کنه؟ زه یې کوی شم او که نه یې شم یا هو او یا هم نه... چې مثبت او منفي پوښتنې مو په فکر کې نېغې راولاړېږي، بلاخره له دواړو سره یې یو ډول ارامه تمرکز په کار دی.

مثبت فکرونه د وړو گامونو په ترخ کې لوړو پوړیو په لور مو بیایي چې ترڅنگ یې د تمرکز د هو کولو حل لارې رابرسیره کوي. د پوهنتون دریېم سمستر ؤ، چې د سیمنیارونو لړۍ مو راپیل شوې وه، د انگلیسي سیمینار په برخه کې ماته د ښاغلي هنري فورډ یوه مقاله وټاکل شوه، چې باید په راتلونکي اوونۍ کې یې وژباړم او د دریځ په مخه یې زده کړیالانو ته ولولم. د ښاغلي هنري فورډ مقاله مې په پښتو را وژباړله او د څو مهم ټکي یادوونه یې دلته اړینه بولم، ښاغلی هنري فورډ یو مثبت فکر لرونکی کس ؤ، چې د مستري گرۍ له کار سره یې ډېره مینه درلوده چې په دې ترڅ کې پلار یې له ده سره مخالفت ښوده خو ښاغلي هنري فورډ له یوې هڅې او مثبت فکر نه وروسته د یوې کارخونې بنسټ کېښود، چې د خپل لومړنی سوداگري یې له دوه موټرونو څخه پیل کړه، ورو ورو د ښاغلي فورډ کارخونه له ماتې سره مخامخ شوه. هنري فورډ تل مثبت فکر درلود، تمرکز یې کاوه او د خپل په هوډ باندې یې ډېره عقیده درلوده، وروسته هنري فورډ فکر وکړ چې باید د موټرونو لپاره داسې څیزونه وکاروي، چې قیمت یې کم خو اصیله ماشین او د خلکو د غوښتنو په مطابق پر کیفیته او په ارزنه بیه مال بازار ته وړاندې کړي. له څو مودې وروسته د ښاغلي هنري فورډ کارخونه بېرته په پښو ودرېده او داسې موټر یې بازار ته وړاندې کړ چې هر څوک کولی شي هغه موټر راونېسي نو په پای کې ښاغلي فورډ سوداگري گرمه او دومره موټرونه یې وپلورل چې تصور یې نه کاوه. بناً د بریا لپاره مثبت فکر او تمرکز لومړي شرطونه دي چې د لوړو پوړیو حل لارې را انځوروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو منفي فکرونه د هوډونو او تمرکز لپاره خنډونه جوړوي چې د نه شم کوی؟ کرغېړنه ناروغۍ په دماغ باندې مو بده اغېزه کوي. منفي افکار نه دا چې هوډ او تمرکز پرو پاګنده کوي، همدارنګه د بریا او د موخې لارنیوی هم ده. په پای کې سالمه او مثبت فکرونه ګټورې پایلې لري همدا شان له مثبت فکر سره مثبتې خبرې هم د ځان لپاره ګټورې تمامېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو موټی خاوره

انسانانو د ژوند مدنیت په بېلابېلو مرحلو کې را پیل کړ، دا چې اوس پر مختللي هېوادونه په ساینس او ټکنالوژۍ کې زښته ډېر مختګ کړی، کېدای شي د دوی د څېړنو او د پوهې نتیجه وي، چې غوښتل یې خپل هېواد له نورو پرمختللو ټولنو سره سیال کړي. کله چې زموږ د افغانستان په ځینو سیمو باندې د مغلو لښکر یرغل وکړ نو خوشحال بابا د خپل وطن د یوې موټې خاورو ساتنو لپاره توره یې پورته کړه او پر وړاندې یې د پښتنو ویښتابه لپاره کرښې تورې کړې، همداشان غازي امان الله خان هم د انګلستان لښکر پر وړاندې استقامت وکړ او د خپل هېواد خپلواکي یې ترې واخیسته. هر ځوان باید د خپل هېواد مینه په خپل وجود کې مینده کړي او د نشنلیزم قوه پر خپل رګو کې د وینو په شان جاري وساتي. وطن لکه د مور په شان حیثیت لري، ځکه موږ د خپل هېواد په خاوره کې سترګې غړوو، د خپل په ګرمه غېږ کې موږ لویوي او بېرته همدغه خاوره موږ ته په ژوند کې ځای راکوي او کله چې سترګې نړۍ نه پټې کړو او د ابدي خوب لپاره په غېږ کې مو ویده کوي. نو د وطن یو موټی خاوره باید د خپل د سر په قیمت وساتو او ودانولو لپاره یې هلې ځلې وکړو. دا ترکیب (د هېواد مینه) په خوند او په ډېر کیف سره استاد اول میر په خپله ترانه کې داسې لېږدوي:

وطن جنت نشان دی ګلان په کې کرمه
په ما له روح نه ګران دی ګلان په کې کرمه

دا وطن په موږ حق لري او خپلې سترګې یې ځوان کهول ته نیولي دي چې موږ ځوان کهول باید په پاکه مینه ورته کار وکړو، وطن په خپل غېږ کې موږ ته ځای راکوي نو خامخا د ودانول یې زموږ دنده ده چې هر ځوان باید دا احساس خپل وجدان کې پیدا کړي. موږ ځوانان باید داسې زده کړه وکړو چې په راتلونکي کې د خپل وطن لپاره د خدمت جوګه وګرځو او یو څه ورته ودان کړو، نقاش دې ښکلي منارونه ورته جوړ کړي، لیکوال دې د ولس ویښتابه لپاره کرښې تورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړي، ودان پوه دې د وطن ښکلا لپاره دنګ ودانۍ دې ترسیم کړي، حاکمان دې حق، حق وبولو او د ظلم پر وړاندې شرعي حکم جاري کړي، ولس دې خپل جانان کړي او منفرد ګټو پر ځای ټولییز ګټو ته دې لومړیتوب ورکړي نو وبه ګورو چې څنګه دا وطن خپل د مینې غېږ له مورږ څخه چاپېروي.

پټ او غلی احساس مه مړ کوئ، بلکې د وطن ساتنې احساس مو ژوندی وساتئ، کېدای شي د همدې باتورې لپاره مو الله تعالی وبښي، که مورږ خپل پټ احساس ته غورږ کېږدو او هغه ته وده ورکړو، نو باوري یم چې تاسو هم خپل ځان سره لوړوي او ستاسو د رهبرۍ شاهدان به یو، لکه څنګه چې د ادب ځلانده ستوری استاد ګل پاچا الفت وايي:

یو پټ غلی احساس دی چې ارام مې نه پرېږدي
په اور مې سوزوي لکه چې خام مې نه پرېږدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

فکر او عقیده

هر انسان شاعر دی خو هر څوک هم شاعر کېدای نه شي. دا خبره مې ولې وکړه چې هر انسان شاعر دی؟ ځکه چې د هر انسان په وجود کې عاطفه او احساس شتون لري، خیال او تصور ورسره مل وي خو د خپل د زړه خبره را برسېرولی نه شي او د الهام په وزرونو باندې الوتلی نه شي. په همدې اساس ځینې ځان ته جرات ورکوي او د خپل د زړه خبره د شعر په ژبه باندې بیانوي خو ځینې بیا همدا د خپل دروني وړتیاوې نه ښکاره کوي او منجمد پاتې کېږي. نو هر انسان د خپل هنر په خپل وجود کې باید ولټوي او هغه رابرسېره کړي.

په مبارزه کې فکر او عقیده خپلې پټې وړتیاوې نه ګنل کېږي، ځکه د یو مبارز اساسي ټکی همدا فکر او عقیده ده چې باید له دې فن څخه هر مبارز برخمن وي. ددې فن وړتیاوې هلته ښه رابرسېره کېږي چې د فکر او عقیدې یووالی په مبارزه کې رامنځته شي او تل په همدې اساس سره خپل د ژوند موخې وټاکو.

فکر د مبارزې هدف ده او عقیده یې ترلاسه کول دي، که موږ د شتمن کېدو هدف ټاکو او عقیده مو راسخه وي چې باید خپل هدف ته ورسېږو چې وروسته بیا نورو سره مرسته وکړو نو خامخا هدف ته رسېدل شونی وي، فرض کوو؛ خپل موخې ته ورسېدو او ښه شتمن شولو خو په شتمني کې شیطاني وسواس هم له انسان مل وي، که شطاني وسواسو ته مو لاره ورکړه او ناوړې کارونه مو ترسره کړل نو خامخا عقیدې ته مو زیانمن تمامېږي او ټول شتمني به له لاسه ورکړو، کله چې د فکر او عقیدې یووالی نه وي نو هدف ته رسېدل هم ناشونی برېښي. په یوه ټولنه کې ښه مبارز هغه ده چې فکر او عقیده یې راسخه وي او یوازې د ټولنې سمون او اصلاح لپاره خدمت وکړي نو خامخا هغه به بریالی وي. په خپل ژوند کې هم اړینه ده چې فکر مو د پاکې عقیدې څخه برخمن کړو او هدف مو د ژوند سېڅلتیا رامنځته کړي، نه شر. باید د هر انسان فکر او عقیده سپېڅلې وي، که هغه په مبارزه کې وي او که په انفرادي ژوند کې...

(c) ketabton.com: The Digital Library

له طبیعت څخه یې زده کړئ!

د طبیعت نظام ډېر عجیبه نظام دی، که ورته ځیر شو نو ډېر څه به ترې زده کړو. طبیعت څلور موسمونه لري چې هر موسم کې یې ځانګړې خواصونه پراته دي. ضرورت په طبیعت کې موندلی شو، که باران نه وي نو یو ګل به څنګه شین شي؟ او که لمر نه وي نو ګل به څنګه رنګ واخلي؟ د ځمکې ضرورت باران او لمر ته دی، چې بیا همدا د ښکلي طبیعت سبب ګرځي او ښکلاګانې رامنځته کوي. د مېحت امیزې فضا رامنځته کول د طبیعت یو ښه مثال دی. د مینې یوشانوالی په باران کې پروت دی، باران په ټولو باندې یو شان اوري، که ونه وي، کاڼی وي، بوټی وي، او که ګلونه وي نو په ټولو باندې یو شان اوري، ځکه طبیعت د جنس او رنګ خواص نه مني نو ځکه باران ټول څیزونه یو شان خړوبوي. لمر هم په ټیټ او لوړ باندې یو شان خپل وړانګې خوروي او له ټولو څخه په یو مهال خپلې وړانګې پناه کوي. ولې؟ ځکه چې عدالت باید له لمر څخه زده کړو. همدا باد دی چې طبیعت کې د وصال فضا رامنځته کوي او د بېلتون کرښه نه مني، ګلان یو بل ته رسوي، تر څو یو بل سره غاړه غړې شي.
موږ په خپل ژوند کې باید له طبیعت څخه ځینې څیزونه راغلا کړو او د طبیعت پنځه موسمونو په څېر تغییر منونکي واوسو. په یو بل باندې یو شان واورېږو، تر څو یو ځای سره شنه شو. ضرورت له باران څخه زده کړو، که یو بل باندې ونه ورېږو نو کېدای شي چې له تندې نه مړه شو. عدالت له لمر څخه زده کړو او ټولو ته په یو انداز او په یوه سترګه وګورو. باد هم د وصال فضا رامنځته کوي نو موږ هم باید د باد په څېر د راشه درشې زمینه برابره کړو.
دا چې یو انسان بل انسان ته بند دی نو باید خپل ضرورتونه په ګډه سره حل کړو او ډلییزه ګروپونه رامنځته کړو، چې داسې د یو هدف په ترخ کې لاره چاره ژر اسانېږي. موږ باید د هغه خوشبو عطر په څېر واوسو چې زموږ له بوی څخه ټول موجودات یو شان ګټه پورته کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له (هېڅ) څخه یې پیل کړه!

هېڅ د ژوند یو داسې فرصت دی چې کولی شو د یوې موخې تکل لپاره له ټکي څخه تر سلو پورې تارګېټ وټاکو او د بریا رسېدو په پار ورته هڅې مو ګړندي وساتو. هېڅ د نشتون مانا څرګندوي خو د ارزښتمنو څیزونو په لاسته راوړلو کې همدا د هېڅ کلمه ده چې تارګېټ ته مو یو پلان طرحه کوو او د فکر په مرسته موږ کولی شو چې له هېڅ څخه تر ارزښتمنو موخو پورې ورسېږو. برایان ټریسي له هېڅ نه تر هر څه پورې داسې څرګندوي، (د موفقو خلکو داستان، یو داسې داستان دی چې له هېڅ یې شروع کړې او ارزښمتنو پایلو ته رسېدلي.) نو د یو کار هوډ لپاره موږ باید له هېڅ څخه یې پیل کړو چې په داسې توګه په یو کار کې له هېڅ څخه پیلول، د ماتو زاویې سرې کرښې را څرګندوي، چې د همدغو ماتو زاویو ډکول د بریا رسېدو لپاره هېڅ خنډ په مخه نه پاتې کېږي. له هېڅ څخه پیل له مبارزې پرته پرمختګ ورته ناشونی برېښي نو باید کلک هوډ او د مینې له جذبې سره تکل ولرو.

د ژوند په هېڅ کلمه کې له څلور څیزونو څخه باید برخمن واوسو؛ مینه، صداقت، رښتیا او عزت هغه مهم ټکي دي چې په ژوند کې موږ ارزښتمنو موخو پورې رسولای شي.

څو کلن یې؟

دیپاک چوپرا وایي: (سن فقط یو عدد دی) یانې کال زموږ د عمر استازیتوب کوي، نه! د فکر او عمل؛ موږ زیاتره وتلې څېرې لیدلي دي چې په کم عمر کې د لوی فکرونو خاوندان دي او څېرې یې ژر د مبارزې، منطق او استدلال، لیکوالۍ او د حاکمیت ډګر ته خپل ځیرکتیا یې ثابته کړې ده نو کال یوازې یو عدد بلل کېږي او زموږ د عمر استازیتوب کولی شي خو زموږ د فکرونو استازیتوب زموږ په ځیرکتیا او هوښیارۍ پورې اړه لري. همدارنګه له هېڅ څخه پیل باید د عمر

(c) ketabton.com: The Digital Library

عدد يې مخه ډب نه شي، دا چې موږ د خپل پرمختګ له هېڅ څخه پيلوو او ورباندې فکر کوو، نو همدا پاينتېونه د فکر وړتيا راڅرګندوي. لکه دا بيت:

د کم عمر د مسلک خبره نه ده
ځينې خلک په کچه عمر فنکار شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

له وخت سره د ځان جوړښت

د وخت ارزښت خورا مهم ګڼل کېږي، هر څه قیمت لري او هر څیز د بیا راستنېدو شونی وي خو وخت لکه د اوبو یون غوندې یو مسیر طی کوي او د تېرو شېبو بیا راګرځېدل یې یوه معجزه ده، د وخت معجزه هغه راز دی چې ټول واک یې د پنځوونکي په لاس کې وي او موږ یې ګټه اخیستونکي یو، نو له وخت سره د ځان جوړښت هغه سالم فاعل بلل کېږي چې ځان ته یې د وخت په ارزښت کتلي وي چې په داسې توګه د موخو رسېدو لپاره تېزښت ترلاسه کوي. یو کس وایي زه ډېر بوخت یم، حتی سر ګرولو ته هم اوزګار نه یم، داسې انګیزه هغه وخت رابرسېره کېږي چې یو فاعل له وخت سره د ځان جوړښت نه سمبالوي، بلکې بې له مهالوېش او د وخت له وېشلو څخه پرته یوه ورځ تېروي چې ټولنه، کورنۍ او ځان ته به هم خجالت وي. نو اوس دلته داسې پوښتنه را څرګندېږي چې څنګه کولی شو له وخت سره د ځان جوړښت ووېشو؟

موږ باید د یوه ورځ ټایم د خپل کاري کاریکولیم مطابق جوړ کړو او په ترسره کولو کې د وخت پیل او پای ته سالمه مدیریت په نظر کې ونیسو، یو ورځ او یوه شپه ۲۴ ساعته دي نو ۲۴ باید په څلورو کټګورۍ باندې ووېشو چې په داسې توګه د وخت مدیریت د ازاد او مقید ټایم په مطابق ترسره کېږي.

۱) ـ ۶ ساعته موږ باید خوب ته ورکړو: شپږ ګړۍ سالمه خوب موږ ته ارامښت رابښي چې وروسته له خوبه په ارامه دماغ خپل کار ته تمرکز وښیندو، نو سالمه خوب ته باید ارامه فضا رامنځته شي، لکه څرنګه چې د خوب په وخت کې موږ د یوې خونې څراغ مړ کوو نو همداسې موږ باید د خپل دنیاوي فکرونو صندوقونه هم کولپ (قلف) کړو او د ښي ډډې خواته ویده شو، ښي لاس مو د سر لاندې او کيڼ لاس مو کيڼ ډډې او پښې خواته وغځوو چې داسې کړنه نبوي طریقه هم بلل کېږي چې ډېر نور فضلیتونه هم په کې نغښتي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲) ـ ۸ ساعته خپل ورځني کار ته وټاکو: د ۱۰ ګړیو پر ځای په دفتر کې ۸ ګړۍ کار کول بسنه کوي، که موږ فري ټایم د دفتر له وخت څخه لیرې کړو نو همدا اته ګړۍ په پوره توګه زموږ دفتري کارونو ته د پای ټکی ږدي او کولی شو د دوه ګړیو په لړ کې خپل نور کارونه ترسره کړو یا هم کتاب ولولو خو چې وخت ته د ارزښت په سترګو وکتل شي خو که دفتري مسوولیت مو تر غاړې نه وي نو اته یا هم شپږ ګړۍ خپل د زده کړو چاپېریال سره سمبال کړو.

۳) ـ ۶ ساعته ټولنې او کورنۍ باندې وویشه: ټولنه او کورنۍ هم موږ باندې حق لري چې د هغوی غوښتنو ته ورسېږو. ټولنه باید له خوالو رسنیو څخه وڅارو او د غوښتنو په مطابق یې خپل فعالیت څرګنده کړو، همدارنګه کورنیو ته مو هم باید څېړونکي واوسو، چې د رهبرۍ او مدیریت په ترڅ کې طبابت او غوښتنو ته یې لاس په سپینه ولاړ واوسو.

۴) ـ ۴ ساعته نور هم ځان ته ورکړه: زموږ وجود د مدیریت تر څنګ طبابت ته هم اړتیا لري، د کار وخت، فري ټایم او د عبادت کولو تر څنګ موږ باید خپل خواړو ته هم توجو وکړو، ځکه زموږ روغتیا له هر څه څخه مهم دی نو ځان ته وخت ورکول د فکرونو لړۍ همداسې جاري ساتي او طبابت ته مو هم نظر رانغاړي. هېره دې نه وي، چې د څلورو ګړیو په لړ کې خپل ورزش ته مو هم پاملرنه وکړو، یو نیم یا هم دوه ساعته باید خپل د خوبښې لوبو ته ځانګړی شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فکري منطق

د یو کار په ترسره کولو کې عمل یو فعل ګڼل کېږي خو دا چې څنګه کولی شو چې د یو کار عمل ته د بریالیتوب جامه ور واغوندو نو دا بیا د فکري منطق پورې تړاو ښندي. هر کار یوې خاکې ته اړتیا ویني او هر کار کلک هوډ او ارادې باندې تکیه کوي، اما کله چې موږ غواړو له هوډ سره عمل وکړو نو دلته باید د فکري منطق نه کار واخلو، ځکه چې فکري منطق موږ سره مرسته کوي چې د یو کار خاکې ته د بریالیتوب نقشه ترسیم کړو؟ فرض کوو؛ زه غواړم یوه سیاسي لیکنه په ادبي طرز کې ولیکم، دا چې ما وغوښتل یوه لیکنه ولیکم، لومړی باید د لیکلو خاکه له ځانه سره جوړه کړم او وروسته وغواړم چې ارادې ته مې د عمل جامه ور واغوندم خو دا چې څنګه کولی شم چې یوه سیاسي لیکنې ته ادبي بڼه ورکړم، مخاطب مې څوک دی او په کوم طرز یې باید وړاندې کړم؟ نو دلته فکري منطق ته اړتیا لرو چې باید له کوم هنر نه ګټه واخلو، چې لیکنه مو سیاسي بڼه او ادبي رنګ ولري.

یا فرض کوو، زه یو ودان پوه یم او غواړم د یو کور نقشه په مډرن ډول ترسیم کړم نو مډرن خامخا د معاصرو بېلډینګونو غوښتونکی وي او ما باید د معاصر ټول بېلډینګونه لیدلي وي او د فکري منطق په مرسته له نورو نقشو څخه یوه متفاوته نقشه د یوه ښه بېلډینګ لپاره ترسیم کړم، چې د نوي مډرن (عصر) غوښتنه پوره کړي. هر کار بې له فکري منطق څخه نه بریالی کېږي او که بریالی هم شي کېدای شي یوه استثنا واوسي.

همدارنګه هر کار باید یو هدف لرونکې بڼه ولري، یو کس غواړي د خپل هدف پورې ورسېږي، په لوړو او ژورو کې تکل او مزل کوي او موخې سره یې کلک هوډ هم نغښتی وي. خو په یوه ناڅاپي ماتې سره مخامېږي، ماته ددې مانا نه ورکوي چې هر څه پای ته ورسېدل، بلکې بایلونکی کولی شي چې د فکري منطق په مرسته د تکل خوځښت او د موخې رسېدو لپاره بیا هوډ وکړي او له بلې زاویې څخه نقشه وکښي. منطق د فکري استدلال په مرسته عاقلانه نقشه ترسموي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه لاره موږ ته راښيي چې په تجربو باندې ولاړه وي نو په هر کار کې فکري منطق خورا گټور پای مومي او د هرې ماتې لپاره فکري منطق د بلې زاويې نظر موږ ته ښيي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غواړې نړۍ تا وګوري!

هر څوک دا هیله لري چې غواړي نړۍ وګوري او دا هیله د خپل په زړه کې یو راز غونډې ساتي چې ګونډې کله پیسه داره شي بیا به په ټوله نړۍ کې سفر وکړي او غواړي ټوله نړۍ وګوري خو هېڅا له ځانه دا ونه پوښتل چې غواړي نړۍ ما وګوري او دا هغه پوښتنه ده چې انسان د شهرت او پرمختګ تر اوجه پورې رسولای شي. دا چې موږ څنګه کولی شو دې پوښتنې ته ځواب ورکړو؟ (غواړم نړۍ ما وګوري.) ددې پوښتنې ځواب لپاره تکل، موخه او هوډ ته اړتیا لیدل کېږي چې د همدې څانګو په مرسته پرمختګ کولی شو او یو داسې شهرت ترلاسه کولی شو چې موږ نړۍ ته متوجې نه شو، بلکې نړۍ موږ ته متوجې شي.

د نړۍ پاملرنې لپاره فن او هنر هغه لاره ده چې موږ د لوړو پوړیو پورې مزل پرې کولی شو خو توپیر نه کوي که هغه فن لیکوالي وي ، لاسي هنر وي، شاعري وي او یا که نور تخنیکي کارونه وي. هغه شاعران چې نړۍ ورته متوجې شوې ده او د سبک خاوندان دي، لکه عبدالرحمان مومند او خوشحال خټک، چې په دې وروستیو کې دیوانونه یې انګرېزي ژبې ته هم ژباړل شوي دي، دا چې ولې دا دیوانونه انګرېزي ژبې ته ژباړل شوې دي؟ ځکه انګرېزي ادیبان په دې پوهېدل چې د نوموړو شاعرانو په شعرونو کې داسې ښېګڼې شته، چې د ټولنې سمون او اصلاح په کې نغښتې دي. همداسې په لیکوالۍ کې شهید سید قطب، یو داسې څېره ده چې اسلام پالنه، مبارزه او ویښوونکي خبرې یې په خپلې لیکوالۍ کې رانغاړلې دي او بلاخره په همدې لاره کې شهید شو.

په افغانستان کې د تخنیک په برخه کې فني او هنري کارونه کمرنګه ښکاري خو که چا یو داسې شی وپنځوه، چې افغانستان له نورو هېوادونو سره سیال کړي نو خامخا هغه پنځګر ته نړۍ متوجې کېږي او وروسته به له افغانستانه بهر له هغه څخه ګټه پورته شي، ځکه افغانستان ددې په ارزښت باندې نپوهېږي چې څنګه له دې ظرفیتونو څخه ګټه پورته کړي خو ملګري ملتونه ډېر هوښیار دي...

(c) ketabton.com: The Digital Library

غواړم نړۍ ما وګوري او ما ته متوجې شي! خو په بدیل کې یې هڅه کوم، هدف ټاکم او د خپل هدف لپاره تکل او فولادي هوډ ته کلکه اراده جوړوم او مخکې له هغه چې نړۍ زه وګورم، غواړم نړۍ ما وګوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عزت په ذلت مه پلورئ!

عزت د يو مسلمان د شخصيت او ځان جوړوونې هغه دورني او ظاهري پديده ده چې په يوه ټولنه کې سرفراز او د احترام وړ پرې بلل کېږي. عزت لرونکي کس ته په هره ټولنه، غونډه او ناسته کې په درنه سترګه ورته کتل کېږي او د ښه نوم خاوند به وي. نوم له عزت سره تړاو لري، فرض کوو؛ يو کس د ښه نوم خاوند نه دی، که موږ ووايو چې پلانکی څنګه سړی ده؟ نو خامخا يو به غبړ پورته کړي او وبه وايي، چې هغه يو بې ابرو انسان دی، ياني ذليل دی او عزت نه لري نو کله چې ذليل شو نو خامخا د ښه نوم خاوند هم نه دی.

عزت د يو انسان د ابرو حيثيت لري، کله چې بې عزته شولو نو په يوه عامه ټولنه کې بيا وايي چې ابرو مې ټوله لاړه، ياني بې عزته شولم. په شخصيت پېژندنه کې عزت له شهرت سره کلکه اړيکه لري. د ټولنې منل شويو ارزښتونو کې باور هغه مهمه برخه ده، که له لاسه ورکړل شي نو تر لاسه کول يې ستونزمن کار دی. همدا شان عزت هم وبوله... که موږ د بدخشان د جواهرو کارو بار کوو نو خامخا با کيفيته مواد بازار ته راوړو، ځکه بدخشان خو په لعلونو او نورو جواهرو کې ښه نوم لري نو بايد د بدخشان په نامه اصلي بدخشاني جواهر بازار ته وړاندې کړو. توپير نه کوي چې په لومړي ځل مو په کمه بيه وپلورل، که مال مو با کيفيته وي، کېدای شي بل ځل يې په لوړ قيميت باندې وپلورو. د يو کار لومړی بنسټ لړ په توان باندې کېښودل کېږي خو که يو ځل مو شهرت پيدا کړ نو خامخا ټول پېرودونکي به زموږ جواهر اخلي. همدا شهرت لامل ګرځي چې شخصيت جوړوونه وکړو، د ښه نوم خاوند شو او عزت لرونکي شو، خو بايد هڅه وکړو چې د پيسو په بدل په کارو بار کې په نوم باندې مو داغ کېنښودل شي او پرې نږدو چې نوم مو د خجالتۍ او سرټيټي لامل وګرځي.

د کيم وو چونګ په زرينې لارې کتاب کې راغلي دي، (ژوند کې ځينې داسې ارزښتونه شته چې انسان يې بايد هېڅکله ونه بايلي، په ټولو کې ډېر ارزښتمن يې عزت او باور دی. که د ژوند بايلل مرګ دی، نو د عزت او باور بايلل هم په ټولنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې ستاسې د ژوند پای دی.) تر ټولو لېونتوب کار دا دی چې خپله مو په نوم باندې تور داغ ولګوو، ځکه عزت د باور نښه ده چې له منځه تلل يې د انسان شخصيت زيانمنوي، په يوه ټولنه کې شهرت مو له لاسه ځي او ذليل کېږو، نو موږ اړ يو چې د عزت او د ښه نوم ژبنته ډېره ساتنه وکړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبادت او دعا

عبادت د حقیقي مسلمان هغه خصلت دی، چې تل د الله تعالی په یاد کې بوخت وي. عبادت د هر انسان له ښو عاداتو څخه شمېرل کېږي چې په دې عادت باندې د دنیا او اخرت نیکي او رحمت تر لاسه کوي. عبادت د یو مسلمان په اعمالو کې هغه امتیاز دی چې ددې په واسطه موږ الله تعالی ته نژدې کېدای شو، گناهونه مو پاکېږي او نفس مو د الله تعالی په مغفرت سره تزکیه مومي. هر عبادت د خپل ځانگړتیاوې لري خو اذکار یا د الله تعالی ذکر کول ښه عمل بلل کېږي چې په اذکارو کې بیا خفي اذکار سنت او ډېر ثواب لري، چې دا ځانگړنه د پیغمرانو او اصحابو کرامو ځانگړنه بلل کېږي. الله تعالی خپلو بنده گانو ته وایي: (تاسو ما یاد کړئ چې زه تاسو یاد کړم.) په عباداتو کې ټول اعمال غوره خو خفي اذکار بیا سنت طریقه بلل کېږي چې ددې کړند (فعل) په مرسته که موږ د الله تعالی ذکر وکړ نو الله ج به موږ هم هرو مرو یاد کړي، موږ سره به مرسته وکړي او تل به بریالي انسانان واوسو.

د ژوند په برخه کې د یو مسلمان بله ځانگړنه دعا کول او دعا ورکول دي، که موږ مور او پلار یاستو نو باید خپل بچیانو ته د ښې لارې دعا غوښتونکي واوسو، نه دې بدې لارې؛ او که ځوان یا بالغ یاستو نو باید د دعا په مرسته د الله تعالی څخه د دنیا او اخرت د کامیابۍ غوښتنه وکړو او له نورو مخورو مشرانو نه وغواړو چې موږ ته د کامیابۍ لارې دعا راکړي.

دعا د الله تعالی له دربار څخه د حاجتونو پوره کولو لپاره ترسره کېږي او دا غوښتنه یوازې له الله تعالی څخه باید وشي، ځکه هغه واحد ذات د عبادت، حمد او د ستاینې لایق دی. الله تعالی په فاتحې سوره کې د واقعي مسلمان ځانگړنه داسې بیان کړې ده، (ایاک نعبد و ایاک نستعین) یوازې ستا عبادت کوو او یوازې له تا څخه مرسته غواړو. نو هر انسان باید په خپل ژوند کې د عبادت کولو او دعا غوښتلو عادت په خپلو اعمالو کې پیدا کړي، ځکه دا ځانگړنه لامل گرځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې په دنیا او اخرت کې تاند او بریالي انسانان واوسو. ځکه چې حدیث شریف دی (الدعاء مخ العبادة) یانې، دعا د عبادت مغز دی.

جکسون براون په خپلو مهمو خبرو کې دا هم وايي: دعا وکړه، خو نه د باطلو شیانو د زیاتېدو لپاره، بلکې د عقل او زړورتوب د لاسته راوړلو لپاره لاسونه لپه کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

صبر او حوصله

الله تعالی په ژوند کې یو حالت خلق کړی نه ده، بلکې له خوږ سره یې تریخ هم رامنځته کړي دي، چې ژوند په دوو حالتونو باندې تعریف مومي، خوښي او ناخوښي بلل کېږي، ځکه چې یو حالت سترې کېدونکی وي. صبر او حوصله د ژوند په داړو حالتونو کې خوږه مېوه ګڼل کېږي، کله چې د الله تعالی له لوري پر موږ باندې د خوښي او ناخوښي لوروينه کېږي نو موږ باید د دواړو حالتونو پر وړاندې صبر او حوصله وکړو. هر انسان چې په ژوند کې ډېر خوښي تر لاسه کوي نو د زیاتې مستۍ او چیغو څخه دې ډډه وکړي او همدا شان کله چې کوم بل انسان ته د ناخوښۍ او غم خبر ورسېږي نو د زیاتو چیغو او اسوېلو څخه دې هم ډډه وکړي او نوموړو انسانانو ته په کار ده چې د احساساتو له کنټرول څخه دې کار واخلي، صبر او حوصله دې وکړي او په هر حالت کې یوازې د الله تعالی شکارانه دې پر ځای راولي، ځکه چې د صبر او حوصلې مېوه ډېره خوږه وي او هر سختیو پسې اساني راځي، نو بې له شکه چې الله تعالی له صبر کوونکو سره مل وي. همدارنګه د ژوند موخو او بریا لپاره صبر او حوصله لومړی شرط ګڼل کېږي، کله چې موږ د یو کار پیل کوو نو باید د بریا ترلاسه کولو لپاره یې له صبر او حوصلې څخه کار واخلو، ځکه چې د بریا مخې ته ماته هم وي او هرې ماتې پسې بریا نغښتې ده؛ خو صرف د هر بریا لپاره د لار بدلون ته اړتیا لیدل کېږي او همدا د لار بدلون بیا صبر او حوصلې سره تړاو ښندي، تر هغو چې بریا ترلاسه کړو. کله چې موږ د اتلانو، شتمنو، د اصحابو او پیغمبرانو د ژوند کیسې ولولو نو بیا راڅرګندېږي چې دوی په ژوند کې څومره سختې ګاللي او کومو ستونزو سره مخامخ شوې دي خو بیا هم دوی یې پر وړاندې استقامت ښودلی او پر هر حالت کې د الله تعالی شکرانه یې ادا کړې ده، چې د صبر او حوصلې په اړوند داسې ټپه ده:

صبر کوه، صبر صابر دی
د صبرناکو خلګو خدای ملګری وینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه نوم په نړۍ پرېږده!

د ښه ژوند زده کړه د نورو فني زده کړو څخه غوره بلل کېږي او دا زده کړه د بريالي او د ښو انسانانو سره په ناسته او پاسته کې ترلاسه کېږي. هر انسان په ژوند کې بايد د ښه ژوند راز په لټه کې واوسي ځکه چې د ښه ژوند راز هوساينه او برياليتوب رامنځته کوي او دا بې څه نه ده، بلکې په زيار او کوښښ سره ميندل کېږي او د انسان زيار د هيلو لاسته راوړلو لپاره ګټور پای مومي، نو بناً هر انسان بايد کوښښ وکړي چې ښه نوم په نړۍ پرېږدي او دا د انسان د زيار او ارادې پورې تړاو ښندي. د ښو نومونو او د حسنه اخلاق لرونکي انسانان هېڅکله نه مړه کېږي، يانې جسماً هغوی به په ژوند کې شتون ونه لري خو په ښو کارونو کې زيار يې لامل کېږي چې ښه نوم په نړۍ پرېږدي او ياد يې د هغو کسانو په ذهن کې تلپاتې وي چې د علم او هنر خاوندان وي، ځکه چې زيار ښکونکی په هر مسلک کې چې کار کړی وي نو د نظر خاوندان يې په همغه مسلک کې ډېر خوښوي او همدا زيارښکونکی د نظر خاوندانو په ذهنونو کې د تل لپاره پاچاهي کوي او ياد يې تلپاتې وي.

بناً په ښو کارونو کې بايد تل ونډه واخلو او زيار وکښو چې دې نړۍ ته د خپل نه هېرېدو لپاره يو څه يادګار پرېږدو او دا يادګار بايد تلپاتې وي، همدا هڅې زموږ د زيار پورې تړاو لري چې ښه نوم په نړۍ پرېږدو. ښاغلي سمويل سمايلز د هغو کسانو په هکله داسې څرګندونې لري چې ياد يې تلپاتې وي او د نظر خاوندانو په زړونو کې پاچاهي کوي او همدارنګه د ښه نوم لپاره يوه توښه په نړۍ پرېږدي.

ښاغلی سمايلز وايي: (هغه وګړي چې اوس يې تاسې نومونه په قدر اخلئ، هغوی چې د پوهې او هنر په ډګر کې نوميالي او ستر ګڼل کېږي، هغوی چې نن يې تاسې نظرونه ته احترام لرئ او د قدر په سترګه ورته ګورئ او هغوی چې له مرګ وروسته اوس هم د وګړو پر زړونو پاچاهي کوي؛ دوی په کومې ځانګړې ډلې، قوم او نژاد پورې تړلي نه وو، چې د هغوی په وسيله يې دومره پرمختګ کړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي او دومره به ستر شوي وي، هغوی لکه تاسې غونډې عادي انسانان وو، څوک له ښوونځي راوتي، ځينې يې د پلورنځي کارکوونکي وو، ځينې يې په خېمو کې زېږېدلي دي او ځينې يې هم په پاچاهي ماڼيو کې چوپړ کوونکي وو، له دې ټولو پرته د الله تعالی ډېر پيغمبران ډېرو غريبو کورنيو کې زېږېدلي دي، هغوی زيار ايستلی دی، غربت، لوږې، تندې او نورو يې هم مخه ډب نشوه کړی، بلکې دې ستونزو او زحمتونو هغوی نور هم هڅوولي، چې زيار وباسي، زحمت وګالي، د خپل زړه ټول ځواک له ځان سره ملګری کړي، تر څو په ستونزو باندې بريالي شي.) نو بايد موږ هم له همدې پاينټونو څخه پند واخلو او زيار وکښو، چې زموږ په نه شتون کې بايد ډېر څيزونه له موږ څخه پاتې شي او يو ښه نوم په نړۍ پرېږدو، تر څو زموږ د نه هېرېدو لامل نه شي، خو دا ټول څيزونه زموږ په هڅو، ارادو او له موخو سره تکل باندې شونی وي، لکه شاعر هم وايي:

ښه نوم په نړۍ پرېږده
ژوند د مرګ لپاره نه دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوری

په ژوند کې د هر انسان لپاره لوری لومړی کرښه بلل کېږي او هر انسان باید په ژوند کې یو ټاکلی لوری ولري چې پر هغه باندې باید مزل وکړي او د خپل ټاکلي هدف او موخې ته ورسېږي. فرض کوو؛ ستاسو له منځ څخه یو کس لیکوالي پیل کړه او ډېر په مینه سره خپل مسلک ته ژمن وي نو په لیکوالۍ کې ښکلي داستانونه او لنډې کیسې لیکي، دا چې نوموړی کس لیکوالي کوي او په لیکوالۍ کې داستانونه لیکي نو خامخا داستانونه یې لوړ خیال او ژور تصور ته اړتیا ویني چې باید یو لیکوال له دې تخنیک څخه برخمن وي او همدارنګه د کیسې لیکنې هنر به هم ورسره مل وي، خو لیکوال چې لیکنې چمتو کوي او ورو ورو د کتاب په ګاڼه یې سمبالوي نو لیکوال، لیکوالي ددې لپاره نه کوي چې ژر د خپل کتاب د چاپ په ګاڼه سمبال کړي، خو د تل لپاره یې هم بې چاپه پرېښودی نه شي او یوازینۍ موخه به یې د مخاطبینو لپاره ښه مطالب وړاندې کول وي. ددې ټولو خبرو مطلب دا دی، چې هر انسان باید د خپل په ژوند کې یو لوری ولري، ولو چې هر مسلک کې واوسي او د هر مسلک لوری بیا یوې لاسته راوړنې ته انتظار کاږي، چې په داسې توګه که یو لیکوال په لیکوالۍ کې د خپل موخه او لوری تر لاسه کړي او د هنر حد ته ورسېږي نو پوه شئ چې نوموړی کس د خپل مسلک کې یو بریالی شخص بلل کېږي، که بیا وروسته له څو کالونو څخه کومه نتیجه یې لاس کې نه وي، نو له هغې وروسته باید پوه شو چې کوم لوری ما ټاکلی زما لپاره یو اصل نه دی او زه ددې لوري وړتیا نه لرم، وروسته له هغه باید د خپل لوری یوې مناسبې لار خوا ته بدرګه کړو. نو په پای کې په څرګنده توګه ویلی شو چې هر انسان باید په خپل ژوند کې هغه لوری وټاکي چې وړتیا او توان یې ولري.

پرمختګ:

د ژوند په ټاکلي لوري کې پرمختګ هم ډېره ونډه لري. موږ پرمختګ هغه وخت کولی شو چې د ژوند داسې لوری وټاکو چې وړتیا او توان یې ولرو او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

راتلونکي کې د مختګ مزه یې وڅکو. نو د پرمختګ لپاره درې شرعي خبرې باید په ذهن کې ځای کړو.

لومړی: په تېرو پسې ونه ګرځو؛ تېر باید په تېرو پرېږدو، هغه یو مشهور متل دی، چې تېر شو نو هېر شو. ددې خبرې مطلب دا دی چې د تېرو وختونو لپاره موږ نه شو کوی چې د نن ورځې ګړۍ او شېبې پرې بې ځایه تېرې کړو او هر څه د تېر په شان په تریخو واړوو، نو بناً له تریخو یادونو څخه تجربې پورته کړو او د نن ورځې لپاره یې وکاروو او پرې پام وکړو. همدارنګه هغه اوښکه چې له سترګو لوېږي نو بېرته یې په سترګو کې ګرځولی نه شو، هغه لمر چې د غرونو تر شا لوېږي بېرته د راختو لپاره یې څه نه شو کوی، هغه ماشوم چې د مور له ګېډې څخه بهر راوځي نو د بېرته ستنېدو توان یې نه لرو، نو بناً د تېرو یادونو یادوول څه ګټه نه ښندي خو له تجربو څخه یې د نن لپاره مثبته ګټه پورته کولی شو.

دویم: یوازې نن؛ د نننۍ ورځې ګړۍ باید په مهال وېش باندې ووېشو او د نن له ګړۍ څخه د کال په څېر او د شېبو څخه یې د میاشت په څېر ګټه پورته کړو. کله چې سهار له خوبه راپاڅېږو نو باید داسې ژوند وکړو چې ګواکې د ژوند پای ورځ مو ده، د نن ورځ لپاره په کار دا دی چې باید ښه اخلاق، عبادت او د قران کریم تلاوت خو بیخي هېر نه کړو، د پرمختګ هڅې مو د نورو ورځو په شان د نن لپاره هم ګړندي وساتو او راتلونکي لپاره خدای مهربانه ده چې څوک ژوندي او څوک مړه؛ خپګان له منځه یوسو او یوازې نن د ژوند وروستۍ ورځ وبولو نو له دې ورځ څخه د خوشالۍ لپاره ښه ګټه پورته کړو او د نن لپاره داسې ژوند وکړو چې ګواکې همدا نن پیدا شوي یاستو او همدا نن مړه کېږو، همداشان د نن له پیل څخه تر پایه پورې باید له ځان څخه پوښتنه وکړو چې نن مې څه وکړل او څه لاسته راوړنه مې درلوده.

دریم: پرېږده چې راتلونکی راشي؛ راتلونکی یو غیب پال بلل کېږي او په غیب باندې بغیر له الله ج څخه بل هېڅوک په دې باندې قادر نه دي، خو په هغه کس باندې چې الله تعالی دا وړتیا لورولې وي. راتلونکی راځي او د هغه راتلو باندې

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې ځایه تعبیرونه ښه نه ګڼل کېږي نو د راتلونکي راتلو لپاره باید ښه راغلاست ووایو او په لویه سینه باندې ورته د زغم ټېر ولګوو او چمتوالی یې د بریالیتوب نښه ده نو د پرمختګ لپاره باید تېر هېر کړو او نن لپاره ښه ژوند وکړو او راتلونکي ته باید ښه راغلاست ووایو.

د پرمختګ مخنوی:

هر انسان په ژوند کې یو ټاکلی لوری لري او خامخا مختګ کوي او انسان بې له لوري او بې له پرمختګ څخه یو متحرک جسم نه ګڼل کېږي نو بیا هغه ته بې متحرک یا مړ جسم وایي. موږ باید په ژوند کې د پرمختګ لپاره کسان وهڅوو او باید د هغوی د پرمختګ مخنوی ونه کړو، ځکه چې زموږ مخنوی ددې سبب کېږي چې نوموړی کس د پرمختګ لپاره کلک هوډ ونیسي او په کمه موده د پرمختګ لیدونکي به یې واوسو، نو باید د خپل د تجربو او د علم په اساس نور کسان د مختګ لپاره وروزو او هڅول یې باید مخ پر وړاندې لپاره وي، نه! د مخنوي لپاره؛ دا یوه ثابته خبره ده، هغه کسان د مختګ پوړیو ته رسېدلي چې د ټکر او د مخنوي سبب یې نور کسان شوې دي او هغه ورته کلک هوډ او ټینګه اراده نېولې او مخ پر وړاندې رهي شوی، نو هڅه وکړئ چې د پرمختګ لپاره کسان وهڅوئ، ګنې د نورو د پرمختګ مخنوی ډېر ذلیلتوب او شا تګ لري چې په داسې کړنو باندې موږ مختګ کولی نه شو خو مقابل لوری د لوړو پوړیو پړاونو به طی کړي او موږ به یې لیدونکي واوسو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخ مه اړوه!

هیله د هر انسان لپاره خیالي ماڼۍ جوړوي، همدغه ماڼۍ د هر انسان په خیال کې رغېدلې وي، ځیني ورته لاس اوږد کړي او خپلو هیلو ته ورسېږي خو ځیني ترې نهیلې شي او مخ ترې واړوي. یو وخت په کورس کې موږ ته استاد د ګېدړې او انګور کیسه کوله، استاد ویل: چې یوه ورځ ګېدړه یوه کور ته په غلا لاړه او ډېره لوږه وه، ګېدړه په کور کې ګرده وګرځېده خو د خوړلو لپاره یې هېڅه پیدا نه کړل. ناڅاپه پام یې انګورو ته شو، چې په تاکونو کې د انګورو غټې خوشې راځوړندې وې، ګېدړې غوښتل د انګورو خوشو ته خېز را واچوي، خو له بده مرغه ګېدړه نه بریالۍ کېده. په څو وارو یې هڅه وکړه خو د انګورو خوشو ته نه رسېده. ګېدړې له ځان سره وویل: ځه! مړه پسې ګرځه مه، کېدای شي انګور تروش وي.

دا خو یوازې یو مثال نه ؤ، بلکې استاد غوښتل موږ ته وپوهوي چې هر انسان باید خپل ژوند کې نهیلی نه شي او تل باید تصور وکړي چې داسې یو خالق لري چې دربار یې ډېر لوی دی او د پادشاهي خزانه یې هېڅ تمامي نه لري. باید لاسونه لپه کړي او د خپل خالق له درباره د بریا، د هیلې، د خوښۍ او ښکلي ژوند تقاضا وکړي. انشاءالله! هر کله یوه هیله شته او هر کله باید یوه هیله ولرو، ځکه د الله تعالی دربار ډېر لوی دی او عبدالرحمان بابا هم وایي، چې په هره سختۍ کې استقامت په کار دی او تل باید یوه هیله ولرو او هېڅکله مخ اړوونکي او نهیلي نه شو. لکه دا بیت:

لکه ونه مستقیم په خپل مکان یم
که خزان راباندې راشي که بهار

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان ته کتنه

یوه ورځ مې له ملګري سره د زړه خواله کوله. ملګري مې رانه وپوښتل، ایا تر اوسه پورې دې خپل ځان ارزولی دی، چې څو منفي او مثبت ټکي لرې؟ ما ویل څنګه ارزونه؟ یانې د نورو له خوا دې تر اوسه پورې ځان ارزولی ده او که نه؟ زه ورته په هو او نه کې پاتې شوم. بیا یې له ما نه وپوښتل چې زه څنګه هلک یم؟ ما هم ورته خوله خلاصه کړه او ټوله ستاینه مې ورته وکړه: چې ډېر ښه هلک یې، په ملګرتیا کې مثال نه لرې، ډېر خرابات او نر سړی یې... ناڅاپه راته یې کړل: بس بس بس! ستا ارزونه هلته به سمه وي چې زه درته یوه سپینه پاڼه در کړم او ته په یوازې سره کینې او زما منفي او مثبت پاینټونه راته په ګوته کړې. بیا یې خپل د دفتر یوه کیسه راته وکړه، ویل یې: یوه ورځ ما په دفتر کې د نوټ وړې پاڼې ووېشلې او له هر کس نه مې هیله دا وه چې زما منفي او مثبت کړنې راته په ګوته کړي، یانې هر څوک د خپل له انده زما کرکټرونه وه ارزوي. وروسته له یوه ورځ نه ما خپلې د ارزونې پاڼې را ټولې کړې. یوه شپه ورته په کراره کېناستم او خپل د فیډ بک ارزونې مې ولوستې. هره پاڼه مې کته. لږ به له ځان سره موسکی کېدم، ځکه داسې جملې په پاڼه کې لیکل شوې وې، چې هلته عقدوي چلند ترسره شوی ؤ، خو ځینې داسې جملې هم په کې وې، چې په واقعي ډول زما د منفي او مثبت کړنو ټکي په کې په ګوته شوې ول، چې لا تر اوسه زه ورته متوجې شوی نه وم. وروسته مې خپل مثبت او منفي کړنې له یو بل څخه بېلې کړې. د خپلې مثبتې کړنې مې وستایلې او پرېکړه مې وکړه چې لا نور هم پراختیا ورکړم او منفي مې په همغه شپه هېرې کړې او له ځان سره مې ژمنه وکړه چې د ژوند په معاشرت کې ترې ډډه وکړم.

نو ځان ارزونه یا فیډ بک هغه کړنه ده چې موږ خپل ځان ته متوجې کوي او خپل ځان پرې ارزوو، چې څومره تشې او څومره بارزې ځانګړنې لرو او همدا تشې ایا د نورو د خپګانو لامل کېږي او که نه؟ ایا زما بارزې ځانګړنې څومره کسان جذبولی شي او څومره له ځان نه لېرې کولی شي. ځان ارزونه یا فیډ بک

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته باید د مالوماتو په سترګو وکتل شي، څکه بیا موږ کولی شو چې له هغه ابډیاوو او اندونو څخه ګټه پورته کړو چې نور کسان یې زموږ پر وړاندې لري او خامخا همدا اندونه زموږ لپاره د بدلون سبب ګرځي او موږ ته خامخا ګټور تماميږي. بناً ځان ارزونه لامل کيږي چې خپل منفي او مثبت کرکټرونو ته د وخت په غوښتنو سره سم بدلون ورکړو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخځلیکونه:

۱ ـ صفا، مصطفی.۱۳۹۲.(طاقت ښبونکي فکرونه) ژباړن. مازیگر خپرندویه ټولنه.

۲ـ شرما، روبین.ته چې ومرې څوک به ژاړي؟. ژباړه: یاد، میر احمد.

۳ـ القرني، عایض. ژباړه: گمشادزهي، محمد گل.۱۳۹۴.غم مخور. کتابخانه عقیده.

۴ـ زه ولې وروسته پاتې شم، لیکوال: نور عمر.

۵ـ احمدي، نصیر احمد.۱۳۹۲.جوجو (ناول). لر او بر.

٦ـ د گل پاچا الفت نثري کلیات.

۷ـ ادبي فنون، لیکوال: پښتون اقا شېرزاد.

۸ـ معروفي، الحاج مولوي حبیب الله. بریالی انسان.

۹ـ ټریسي، برایان. ژباړه: الکوزی، حمیده امین.۲۰۱۸/۱۳۹۹. سل کاله ژوند وکړئ!. اکسوس کتابپلورنځي.

۱۰ـ دُرانی، ډاکټر باقي.۲۰۱۳.د فکر ټال(د سرېتوب فلسفه).الحق پرېس لاهور.

۱۱ـ چونگ، وو کیم. ژباړه: یاد، میر احمد. دانش خپرندویه ټولنه.

۱۲ـ شینواری، صابر.۲۰۰۸.انسان په افسانه کې،(انسان په فاصله د انسان).پښتو نټ.

۱۳ـ القرضاوي، ډاکټر یوسف.۱۳۹۷.وخت د مسلمان په ژوند کې. ژباړه: فراز، آر، ایس.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library